

T.C
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü

ÖĞRENCİLERİN DİJİTAL OKUMA KÜLTÜRÜ

fatih
EĞİTİMDE GELECEĞE AÇILAN KAPI

eha
Eğitim, daima...

ÖĞRENCİLERİN DİJİTAL OKUMA KÜLTÜRÜ

Makbule Serpil BOZ

Eğitim Teknolojileri Geliştirme ve Projeler Daire Başkanlığı-Öğretmen

Grafik Tasarım: Bilhan CUYA
Eğitim Teknolojileri Geliştirme ve Projeler Daire Başkanlığı-Öğretmen

Bu çalışma Millî Eğitim Bakanlığı'nın kurumsal görüşlerini yansıtmaz. Sorumluluğu yazara aittir. Yayın ve referans olarak kullanılması kaynak gösterilmek şartıyla Millî Eğitim Bakanlığının iznini gerektirmez.

Ankara, Temmuz-2018

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ	i
ÖZET	ii
I. GİRİŞ	10
1.1. Problem Durumu.....	10
1.2. Araştırmanın Amacı.....	11
1.3. Araştırmanın Önemi.....	12
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	13
1.5. Tanımlar.....	13
II. LİTERATÜR TARAMASI	14
III. YÖNTEM	19
3.1. Araştırmanın Modeli.....	19
3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi.....	20
3.3. Veri Toplama Araçları.....	26
3.4. Verilerin Toplanması ve Analizi.....	26
IV. BULGULAR VE YORUM	27
V. SONUÇ VE ÖNERİLER	50
5.1 Sonuçlar.....	50
5.2. Öneriler.....	52
KAYNAKÇA	53
Ek	59
Öğrencilerin Dijital Okuma Anketi.....	59
Görüşme Soruları.....	64

TABLO VE GRAFİKLER

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1. Araştırmanın Modeli.....	19
Grafik 2. Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımları.....	21
Grafik 3. Öğrencilerin Sınıflara Göre Dağılımları.....	21
Grafik 4. Öğrencilerin Öğretim Gördükleri Okul Türlerine Göre Dağılımları.....	25
Grafik 5. Öğrencilerin Okullarının Bulunduğu Yere Göre Dağılımları.....	25
Grafik 6. Öğrencilerin Evlerinde İnternet Bulunup Bulunmadığına Göre Dağılımları.....	27
Grafik 7. Öğrencilerin Evlerinde Bilgisayar Olma Durumu.....	27
Grafik 8. Öğrencilerin Okul Dışında Bilgisayar Kullanma Sıklıkları.....	28
Grafik 9. Öğrencilerin Sınıflarında İnternet Bağlantısı Olup Olmama Durumu.....	28
Grafik 10. Öğrencilerin Sınıflarında İnternet Kullanma Sıklığına Göre Dağılımları	29
Grafik 11. Öğrencilere Fatih Projesi Kapsamında Tablet Dağıtımı.....	29
Grafik 12. Öğrencilerin Eğitim İçerikli Siteleri Kullanma Durumları.....	30
Grafik 13. Öğrencilerin EBA'yı Kullanma Durumları.....	30
Grafik 14. Öğrencilerin Okumak için Dijital Cihaz Kullanma Durumları.....	32
Grafik 15. Öğrencilerin Dijital Cihazlarla Okuma Yapma Yeterlikleri.....	35
Grafik 16. Dijital Cihazdan Düzenli Olarak Bir Günde Okuma Süresi.....	37
Grafik 17. Dijital Cihazdan Aralıksız Okuma Süreleri.....	38
Grafik 18. Dijital Cihazlardan Okuma Zamanları.....	39
Grafik 19. Dijital Cihazlardan Okuma Yapılan Yerler.....	40
Grafik 20. Dijital Cihazdan Okunan Metinlerin Değerlendirilmesi.....	40

Grafik 21. Basılı Metin ile Dijital Metnin Bıraktığı His.....	41
Grafik 22. Basılı Metin ile Dijital Metin Okumanın Bıraktığı Hissin Aynı Olup Olmama Durumunun Cinsiyete Göre Dağılımı.....	41
Grafik 23. Dijital Cihazlarda Yüklü Elektronik Metin Olma Durumu.....	43
Grafik 24. Düzenli Bir E-Yayın Okuma Durumu.....	44
Grafik 25. Öğrencilerin Dijital Okumanın Yanında Geleneksel Okumayı da Tercih Etme Durumları.....	44
Grafik 26. Dijital Okumanın Yanında Geleneksel Okumayı Da Tercih Etme Durumunun Cinsiyete Göre Dağılımı.....	44

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Evreni Oluşturan Öğrenci Sayısı.....	20
Tablo 2. Öğrencilerin İllere Göre Dağılımı.....	22
Tablo 3. Öğrencilerin EBA'yı Kullanma Amaçları.....	31
Tablo 4. Öğrencilerin EBA Modülleri Kullanma Durumları.....	31
Tablo 5. Öğrencilerin Okul Türüne Göre Dijital Cihaz Kullanma Durumları.....	32
Tablo 6. Öğrencilerin Okumak İçin Dijital Cihaz Kullanmama Nedenleri.....	33
Tablo 7. Dijital Okuma için Kullanılan Cihazlar.....	34
Tablo 8. Dijital Cihazlarla Okunan Yazıların Dağılımı.....	34
Tablo 9. Öğrencilerin Dijital Cihazda Okuma Yapma Nedenleri.....	36
Tablo 10. Öğrencilerin Dijital Cihazlarda Okudukları Yazıları Seçme Kriterleri.....	36
Tablo 11. Öğrencilerin Aşağıdaki İfadelere Katılıp Katılmama Durumları.....	46

SUNUŞ

Bilişim teknolojilerindeki hızlı değişim, toplumdaki pek çok alanı yönlendirdiği ve geliştirdiği gibi eğitimi de etkilemektedir. Teknolojik gelişmeler içerisinde birey, kendini geliştirmek, içinde bulunduğumuz dijital çağa ayak uydurmak için bilgilerini güncellemek ve yenilemek durumunda kalmaktadır. Okuma becerileri de bireyin kendini geliştirmek ve öğrenmek zorunda kaldığı bir alandır. Zira okuma becerisine sahip olan bireyin dinleme, konuşma, yazma ve kavrama becerileri de aynı oranda gelişir.

21. yüzyılda okumanın daha çok dijital metinler üzerinden gerçekleştiği düşünülürse – ki bu yüzyıl dijital yüzyıl olarak adlandırılmaktadır – ğrencilerimizin geleneksel okumanın yanı sıra dijital okuma becerilerini de geliştirilmeleri gerekmektedir. 73.053 öğrencinin görüşleri baz alınarak gerçekleştirilen “ğrencilerin Dijital Okuma Kültürü” araştırmasının amacı öğrencilerimizin dijital okuma ve geleneksel (kâğıttan) okuma yapma hakkındaki görüşlerini tespit etmektir.

Daha önce öğrencilerin dijital okuma kültürünü ortaya koyan bu kadar geniş kapsamlı bir çalışma yapılmadığından dolayı bu araştırmanın literatürde önemli bir boşluğu dolduracağını düşünmekteyiz.

Araştırma verilerinin sağlanmasında katkılarından dolayı il mill eğitim müdürlüklerine, görüş bildiren öğrencilere, araştırmayı yapan Makbule Serpil BOZ'a ve Eğitim Teknolojileri Geliştirme ve Projeler Daire Başkanı M. Hakan BCK'e teşekkür ederim.

Bilal TIRNAKÇI
Genel Müdür

ÖZET

Bu araştırmanın genel amacı, öğrencilerin dijital okuma ve geleneksel (kâğıttan) okuma yapma hakkındaki görüşlerini tespit etmektir. Tarama modeline göre yapılan bu araştırmanın evrenini 2017-2018 yılında Türkiye'deki resmî liselerde öğretim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmacı tarafından hazırlanan veri toplama araçları anket ve görüşme formundan oluşmaktadır. Veri toplama araçlarından birisi olan anket çoktan seçmeli ve açık uçlu sorulardan oluşmaktadır. Görüşme soruları ise açık uçlu soruları kapsamaktadır. Örneklemi oluşturan 73.053 öğrenci, Survey Monkey web sayfası üzerinden veri toplama araçlarına görüş bildirmiştir. Elde edilen veriler SPSS.23 programı aracılığıyla çözümlenmiştir.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, öğrencilerin % 38,1'i okumak için dijital cihaz kullanırken % 61,9'i okumak için dijital cihaz kullanmamaktadır. Öğrenciler, dijital cihaz kullanmama nedenlerini: kâğıttan okumayı sevmeye; dijital cihazlarda dikkatin çabuk dağılması; dijital cihazların sağlığa zarar vermesi; belirli yerleri işaretlemenin, not almanın, satırların altına çizmenin dijital cihazlarda zor olması ve dijital bir cihazdan okuduklarını çok iyi anlamama olarak belirtmişlerdir.

Öğrencilerin dijital okuma yapma nedenlerinin başında ise istedikleri verilere daha çabuk ulaşma; daha eğlenceli ve ilgi çekici olması ve kitaplarda bulamadıkları bilgilerin dijital cihazlarda bulunabilmesi gelmektedir.

Dijital cihazlarla okuma yapan öğrencilerin büyük çoğunluğu, geleneksel (kağıttan) okumayı da tercih etmektedir. Ancak, öğrenciler, dijital metin veya basılı metin okurken aynı hazzı almadıklarını belirtmişlerdir. Kitap kokusunun, kitap sayfalarını çevirirken çıkan sesin, kitaba dokunmaktan duyulan hazzın çok önemli olduğu görüşlerinde hem fikir olmuşlardır.

Öğrenciler, dijital metinleri de yararlı görmektedir. Öğrenciler, dijital metinlerin ilgi çekici olmasından dolayı bu metinlere dikkatlerini vermelerinin daha kolay olduğunu ifade etmişlerdir. Öğrenciler ayrıca, ekrandan okumanın okuma sürecini kolaylaştırdığını, istenilen bilgiye hızlı ve kolay ulaşabildiklerini, dijital metinleri daha kolay anladıklarını, bilgilerin kolaylıkla taşınabildiğini ve göz gezdirmenin kolay olduğunu belirtmişlerdir.

Öğrencilerin % 45,8'inin EBA'yı kullandıkları görölmektedir. Öğrencilerin en çok kullandıkları modölin EBA Ders, en az kullandıkları modölin ise EBA Kamp olduğu anlaşılmaktadır.

I. GİRİŞ

Bu bölümde problem durumu, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, araştırmanın sınırlılıkları ve tanımlar yer almaktadır.

1.1. Problem Durumu

Bireyin etrafındaki olayları keşfetmesinde; söylenileni doğru anlama, yorumlama ve cevap verebilmesinde; etkili iletişim kurabilmesinde; yaratıcılığının artmasında; bilgilerini güncellemesinde; problem çözme becerisinin gelişmesinde ve kişiliğinin biçimlendirilmesinde okumanın önemli bir yeri vardır. Okuma, öğrenmenin ve bilişsel gelişimin en temel kaynaklarından biridir (Ülper ve Çeliktürk, 2013).

Okuma kültürü yaşanan sosyal ve teknolojik gelişmelere göre değişebilmektedir. Bilişim teknolojilerinde meydana gelen hızlı gelişmeler sonucunda geleneksel okuma kültürüne dijital okuma, ekran okuma, dijital metin gibi kavramlar eklenmiş ve kitaplar küçük dijital cihazların içerisine sığmıştır. Kütüphaneler dolusu kitapları yanımızda taşıyabilmek bilgiye her yaştan bireyin her yerde ve her an ulaşabilmesini kolaylaştırmıştır. Tıpkı yetişkinler gibi öğrenciler de, dijital cihazların aktif kullanıcısı olmuşlardır. Bazı öğrenciler teknolojiyi yakından takip ederken bazıları biraz daha mesafeli kalmayı tercih etmiştir. Bu durum öğrencilerin okuma kültürlerinde farklılıklara yol açmıştır. Örneğin, sadece geleneksel okumayı tercih eden öğrencilerin yanı sıra dijital okumayı kendilerine daha yakın hisseden veya her iki okuma türünü de tercih eden öğrenciler vardır.

Ülkemizde okuma kültürünün çok düşük olduğu görülmektedir. Okuma alışkanlığı hem bireysel hem de toplumsal düzeyde bir uygarlık ölçütüdür (Mete, 2012). Mete'ye göre (2012) okuma ayrıca ülkelerin gelişmişliğine bağlı olan kültürel bir beceridir. Ungan (2008) kitap okumanın bir kültür işi olduğunu savunmaktadır. Ivanov'a göre (2009, s. 33) yetişkinlerin

okuma oranlarındaki aşırı düşüş yakın kültürel bir krizi göstermektedir. Çünkü okuma, bireysel bir etkinlik olmanın yanında toplumsal bir etkinliktir de. Okuma oranının düşük olması toplumların ilerlemesini de engelleyeceğinden kültürel bir krize yol açacaktır. (Ivanov, 2009, s.33).

Bu araştırmanın problemi öğrencilerin dijital okumaya ve geleneksel okumaya yönelik görüşlerini tespit etmektir. Literatürde öğrencilerin dijital okuma kültürüne ait geniş kapsamlı herhangi bir araştırma olmadığı da görüldüğünden bu araştırmanın yapılmasına gerek duyulmuştur.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, öğrencilerin hem eğitim öğretim ortamlarında hem de eğitim öğretim ortamları dışında dijital okuma ve geleneksel (kâğıttan) okuma yapma hakkındaki görüşlerini tespit etmektir. Araştırmanın amacını gerçekleştirmek üzere aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Öğrencilerin dijital okuma kültürüne ilişkin görüşleri

1. Okumak için dijital bir cihaz kullanıp kullanmadıklarına,
2. Dijital cihazı kullanmama/kullanma nedenlerine,
3. Dijital cihaz kullanma deneyimlerine,
4. Hangi dijital cihazı okuma amaçlı kullandıklarına,
5. Dijital cihazı kullanma yeterliliklerine,
6. Dijital cihazda ne okuduklarına,
7. Dijital cihazda okuduklarını hangi kriterlere göre seçtiklerine,
8. Dijital okumayı hangi sıklıkla gerçekleştirdiklerine

9. Dijital cihazdan okuduklarını nasıl değerlendirdiklerine,
10. Geleneksel (kâğıttan) okumaya ilişkin görüşleri nasıldır?

2. Öğrencilerin basılı ve dijital metin hakkındaki düşünceleri

1. Öğrencilerin basılı ve dijital metinlerle ilgili görüşleri nelerdir?
2. Öğrenciler, hangi okuma kültürüne kendilerini yakın hissetmektedirler?
3. Öğrencilerin dijital okuma hakkında düşünceleri nelerdir?

3. Öğrencilerin dijital metin ve dijital cihaz kullanımı hakkındaki düşünceleri

1. Öğrencilerin dijital metinleri yararlı görüp görmediklerine ilişkin görüşleri nasıldır?
2. Öğrenciler, dijital cihaz kullanımlarını nasıl değerlendirmektedir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Dijital okuma kültürü, bilişim teknolojisinin hızla gelişmesi ve yayılmasıyla birlikte ortaya çıkan bir kavramdır. Literatürde öğrencilerin dijital okuma kültürüne ait geniş kapsamlı herhangi bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu araştırma öğrencilerin dijital okuma kültürü üzerine yapılan ilk kapsamlı araştırma olması bakımından oldukça önemlidir. Bu araştırmada toplam 73.053 öğrencinin dijital okuma kültürüne ait verilerini toplama imkânı elde edilmiştir.

Genel Müdürlüğümüz tarafından geliştirilen FATİH Projesi ve Eğitim Bilişim Ağı (EBA), dijital okuma kültürünün yaygınlaşmasına imkân sağlayan önemli girişimlerdir. Bu kapsamda bu araştırmanın FATİH Projesi'nin dijital okuma kültürüne katkısının da belirlenmesinde kayda değer bir yeri olduğu düşünülmektedir.

Araştırmanın ayrıca bundan sonra yapılacak olan dijital okuma kültürü çalışmalarına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

- 2016-2017 eğitim ğretim yılı Millî Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığının ğrenci sayılarına ait istatistikî verileri ile sınırlıdır.
- 2017-2018 eğitim-ğretim yılında resmi liselerde ğretim gören 73.053 öğrencinin görüşü ile sınırlıdır.
- Öğrencilerin anket sorularına verdikleri cevapların içtenliği ile sınırlıdır.

1.5. Tanımlar

Dijital okuma : Dijital cihazlar üzerinden yapılan okuma.

Geleneksel okuma : Kâğıt (basılı metin) zerinden yapılan okuma.

Dijital metin : Elektronik formda düzenlenmiş metin

II. LİTERATÜR TARAMASI

Okuma hayat boyu süren bir eylemdir. Okuyan birey okuduklarının yanı sıra iletişimde bulunduğu ortamlarda da etkin bir rol almaktadır. Okuyan birey, iyi bir okuyucu olmakla beraber iyi bir konuşmacı ve iyi bir dinleyicidir. Okuyan birey ayrıca etkili bir konuşma yeteneğine sahip olur, kendisini daha iyi ifade eder ve insanları daha iyi tanır. Başka bir ifadeyle, okumanın bireye en büyük katkısı doğru anlama ve anladığını doğru ifade etme becerisidir.

Okumanın en yaygın tanımı, alfabe aracılığıyla yazılı metinlerin okunmasıdır (Reinking, 1994; Longman, 2003). Geçmişte kâğıt üzerindeki harfleri anlamlandıran birey okuryazar olarak tanımlanırken günümüzde okuryazarlık farklı bir anlam içermektedir. Okuryazar olmak sadece basılı simgeleri algılamak ve bu simgeleri kâğıda yazabilmek değil; toplumsal değer yargılarını anlayıp uygulayabilmektir (Shetzer ve Warschauer, 2000).

Okuryazarlık, nelerin okunması ve yazılması gerektiğini içeren bir kavramdır (Gurak, 2001). Potter'a göre (2005) okuma, kod çözmeye (decoding), okuryazarlık (literacy) ise anlam eşleştirmeye (meaning matching) dayalıdır. Kellner (2001) okuryazarlığı, iletişimsel simgeleri etkili bir biçimde kullanabilme konusunda bireyin yeterlik kazanabilmesi olarak tanımlarken Share ve Thoman (2007, s. 9) kullandığımız fikirler veya kelimeler üzerinden anlam oluşturma becerisi olarak tanımlamaktadır. Hobbs (2010, s.16) ise okuryazarlığı '*topluma tam bir katılım için bireylerin sembol sistemi yoluyla anlam paylaşma becerisi*' olarak tanımlamaktadır (s.16). Yapılan tanımlardan da anlaşılacağı üzere; okuryazarlık kavramı, okuma-yazma becerilerinden daha üst düzey bilgi ve becerileri kapsamakta ve sürekli değişen ve yenilenen bir sürece de vurgu yapmaktadır (McCarthy ve Raphael, 1992; Kurudayıoğlu ve Tüzel, 2010). Başka bir deyişle, okuryazarlık, okuma kavramından daha kapsamlı ve sürekli gelişen anlam içermektedir.

20. Yüzyılın ikinci yarısından itibaren yaşanan ekonomik, teknolojik ve sosyal gelişmeler, okuma kavramına yeni boyutlar eklemiştir (MEB, 2012). Okuryazarlık yeni terimlerle birleşerek dijital okuryazarlık, medya okuryazarlığı, görsel okuryazarlık vb. gibi farklı isimler almıştır. Bilgisayar, tablet ve akıllı cep telefonları sayesinde her türlü bilgi kâğıt üzerinden dijital ortama taşınmıştır. İnternet ve akıllı cep telefonları gibi cihazlar ortam ve mekân zorunluluğu olmadan merak edilen her bilgiye çabuk ulaşmayı sağlamaktadır. Kısacası, bilgi, kâğıtlardan dijital cihazların içerisine girmiştir. Bunun sonucu olarak metinlerin özellikleri ile okuma kavramının da çerçevesi değişmiştir. Öncesinde resim ve yazı ile kısıtlı basılı metin, görsel ve işitsel açıdan zenginleştirilmiş metinlerle farklı bir boyut kazanmıştır. Videolar, animasyonlar, filmler, simgeler vb. kaynaklar interaktif bir ortamda sunulmaya başlanmıştır.

Hillesund'a (2007) göre bilginin sunuluş biçimi, bilgi ve iletişim teknolojilerinin dijital ortamında değişikliğe uğramaktadır. Geleneksel metinlerden alışıla gelmişin dışında, elektronik metinler farklı bir okuma ortamı sergilerler (Foltz, 1996). Birey, sıra takibi yapmaksızın çok boyutlu birden fazla metinle interaktif bir iletişim kurabilmektedir. Ekran üzerindeki metinleri okumak, belirli bilgiye sahip olmak ve kurallara uymakla mümkün olmaktadır. Bireyin çeşitli sekmeler arasında gezinirken kaybolmadan okuyacağı metne dikkatini vermek, hızını koruyabilmek ve yoğunlaşmak için dijital cihazlara hâkim olması gerekmektedir. Birey, kendi seçimleri doğrultusunda elektronik metinler arasında dolaşabilmektedir. Bazı araştırmacılara göre, bu durum bireye seçim özgürlüğu sunmakta ve onları özgürleştirmekte, kendilerini sınırlayan kitap ciltlerinden kurtulmakta, kendi istekleri ve kontrollerinde daha büyük bir bilgi havuzuna açılabilir (Landow, 1992).

Dijital okuryazarlık herhangi bir yazılımı kullanmaktan çok daha fazlasını içermektedir. Dijital okuryazarlık sadece alfabeyi anlama veya resim ve grafikleri çözümleme becerileri ile sınırlı değildir, bireyin duydukları ve izledikleri arasında anlam çıkarabilmeyi de kapsamaktadır. Dijital okuryazarlık "dijital/elektronik ortamda sunulan

bilgiyi iletme, değerlendirme ve özümseme yeteneğidir” (Hull, Mikulecky, Clair ve Kerka, 2003). Gilster (1997), dijital okuryazarlık kavramını, “bilgisayarlarla sunulan çeşitli kaynaklardan birçok kaynaktan edinilen bilgiyi kullanabilme ve anlama yeteneği” olarak tanımlarken dijital okuryazarların bilgisayar ve internet gibi birçok kaynaktan gelen bilgiyi harmanlama ve değerlendirebilme becerisine sahip olmaları gerektiğini de vurgulamaktadır.

Tornero da (2004) benzer bir tanımla dijital okuryazarlığı, yeni teknolojileri kullanabilme yeteneği olarak tanımlamaktadır. Dijital okuryazarlık, elektronik ortamlarda yer alan metinleri, metinler arasındaki ilişkili uygulamaları kapsamaktadır (McKenna, Conradi, Lawrence, Jang ve Meyer, 2012). Dijital okuryazarlık teknolojiyi kullanabilme, dijital içeriği yorumlayabilme, anlayabilme ve geçerliliğini değerlendirebilme, uygun araçlarla araştırma yapabilme, iletişim kurabilme yeteneğidir (Common Sense Media, 2009). Martin (2005) bu kavramı 21. yüzyıl için önemli bir araç olarak görmekte ve onun bireyin başarılı olması için ne kadar önemli olduğuna dikkat çekmektedir. Martin’in (2008) daha sonra yaptığı okuryazarlık tanımı bireylerin dijital araçları uygun olarak kullanmasını; dijital kaynaklara karşı tutum ve bilincini; dijital kaynakları tanıma, yönetme, değerlendirme, analiz ve sentez etmesini; dijital kaynaklara erişim, yeni bilgi ve ortam ifadeleri oluşturmasını; sosyal eylemler oluşturabilme ve iletişim kurmasını kapsamaktadır.

Ülkemizde bireyin dijital okuma ve dijital kaynakları kullanma oranları her geçen gün artmaktadır (TÜİK, 2012). Buna göre, 16 yaş grubu bireylerin bilgisayar ve internet kullanma oranları % 48,7 olarak ifade edilmektedir. Gasouka, M. vd. (Çeviren: Arslan, 2012) göre, öğretmen ve öğrenciler televizyon, bilgisayar, cep telefonu ve okuma yapılan diğer taşınabilir cihazlarla dijital okumaya aşinadılar. Bu nedenle her gün çevrimiçi gazetelerden ve bloglardan haber okuma, sosyal medyadan arkadaşları takip etme, e-postaları okuma, alt yazılı film izleme onların günlük hayatlarının bir parçası durumundadır. Artık dijital edebî metinlerin okunması da diğerleri gibi sıradan bir durum hâline gelmiştir.

Günümüzde internet siteleri önemli bir okuma kaynağı olarak görölmektedir (Karim ve Hasan, 2007). Bu nedenle, dijital ortamların eğitimde kullanılması tartişılmaya başlanmıştır. Dijital ortamlardan okuma yapmanın, öğrencileri okumaya karşı motive edeceğinden dolayı, akıcı okumayı geliştirmede bu ortamlardaki metinlerden yararlanılabileceği önerilmektedir (Thoermer ve Williams, 2012). Weisberg (2011) geleneksel okumaya karşı, dijital okumayı karşılaştırdığı çalışmasının sonucunda, okuyucuların dijital okumaya karşı tutum ve isteklerindeki artışta bahsetmektedir. Durualp, Çiçekeğlu ve Durualp (2013) yaptıkları bir çalışma sonucunda interneti kullanan, internet üzerinde ödev ya da eğlenme amaçlı okumalar yapan öğrencilerin okuma alışkanlıklarına ait tutumlarının daha yüksek düzeyde olduğunu bulmuşlardır.

Sonuç olarak günümüzde, dijital dünyadaki etkileşimin çoğu bireyin evinin dışında gerçekteşmektedir. Birey kendisini kuralların olmadığı, kolayca etik dışı davranışlar sergileyebileceği bir ortamda olarak düşünnebilmektedir. Bu nedenle eğitim sistemimizin, bireye dijital teknolojilerden güvenli bir şekilde yararlanabilmesi ve onu doğru kullanabilmeleri için yol göstermesi gerekmektedir (Hague ve Payton, 2010). Yaşları 12-17 arasında değişen çocukların % 93'ü çevrimiçi olarak internet kullandıkları (Jones ve Fox, 2009) düşünöldüğünde önlem almanın önemi daha da ortaya çıkmaktadır. Özellikle ileriki yaşlara doğru, öğrenciler teknoloji ortamında sunulan yazı ve okuma etkinlikleriyle çok daha fazla meşgul olmaktadır.

Bilgisayar, cep telefonu gibi pek çok bilgi ve teknoloji ürünleri bireyin yaşamının vazgeçilmez bir parçası olmuştur. Bunun sonucu olarak bireylerin geleneksel okumadan daha çok dijital okuma yaptıkları; öğretmenlerin öğrencilerin okumaya karşı tutumlarını geliştirirken hem basılı materyal hem de dijital materyalleri kullanmaları gerektiği düşünölmektedir (Conradi, K., Jang, B. G., Bryant, C., Craft, A., ve Mckenna, M. C., 2013). Conradi vd.'ne (2013) göre öğrencilerin çoklu ortamlardaki okumalarına dikkat etmek, onların daha geniş bir bakış açısı kazandırmaktadır.

Diğer taraftan bu araştırmacılar geleneksel metinler üzerinde okuma g¼çlüđ¼ olanların dijital ortamlarda okuma g¼çlüđ¼ çeken biri olamayacağına dikkat çekmekte ve dijital okumaya karşı okuma tutumun değerlendirilmesinin ¼nemine vurgu yapmaktadırlar.

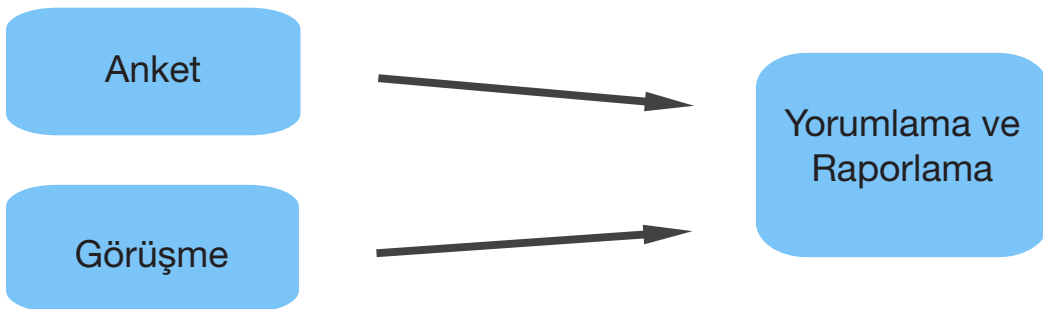
G¼n¼m¼zde sadece geleneksel okumaya y¼nelik fakt¼rleri incelemek yetersiz olabilir. Bunun yanında gelişen d¼nyada hızla yayılan dijital kaynakların da değerlendirilmesi kaçınılmaz olmuştur. Sonuç olarak, dijital okuma bireysel ve tek y¼nl¼ yapılan bilişsel bir etkinlik değil bireyin içinde bulunduğu toplum ile etkileşime girdiği, ortak paylaşımların gerçekleştiği sosyo-bilişsel bir etkinliktir.

III. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, veri toplama araçları ve verilerin toplanması yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada veri toplama ve veri analizi süreçlerinde hem nicel hem de nitel yöntemlerin kullanılması söz konusu olup araştırma karma modelde yapılmıştır. Başka bir ifadeyle aynı anda hem nicel hem de nitel veri toplanmıştır (Creswell, 2014; Yıldırım ve Şimşek, 2013). Karma model, hem nicel hem de nitel araştırmanın olduğu bir modeldir (Karasar, 2004). Karma modelin seçilmesindeki amaç, daha sağlıklı veri toplayabilmektir (Glesne, 2014). Nicel yöntemlerle yapılan araştırmalarda genele ait bir görüş elde ederken, derinlemesine bilgi sahibi olunamamaktadır. Nitel araştırmalarda genellemeye gidilmemekte, ancak derinlemesine veri toplanabilmektedir. Bu iki tür araştırma bir arada kullanıldığında iki yöntemin birbirinin zayıf noktalarını örttüğü belirtilmektedir (Glesne, 2014; Patton, 2014). Bu araştırmanın nicel boyutu tarama modelindedir. Tarama modeli, geçmişte ya da o anda var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyen, tanımlamayı amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmacının, araştırmaya konu olan hiçbir şeyi değiştirme ve etkileme çabası yoktur. Tarama modelinde bilimin gözleme kaydetme, olaylar arasındaki ilişkileri tespit etme, kontrol edilen değişmez ilişkiler üzerinde genellemelere varma vardır. Başka bir ifadeyle, bilimin tasvir fonksiyonu ön plandadır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2012). Araştırmanın modeli Grafik 1’de verilmiştir.

Grafik 1. Araştırmanın Modeli

3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evreni, 2017-2018 eğitim öğretim yılında resmi liselerde öğretim gören toplam 4.895.965 öğrenciden oluşmaktadır (MEB, 2016-2017). Resmi liselerde öğretim gören öğrenci sayıları Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Evreni Oluşturan Öğrenci Sayısı

	Erkek	Kadın	Toplam
Genel Ortaöğretim	1 284 877	1 237 973	2 522 850
Mesleki ve Teknik Lise	1 068 088	787 946	1 856 034
İmam Hatip Lisesi	239 155	277 926	517 081
Genel Toplam	2 592 120	2 303 845	4 895 965

Araştırmanın nicel kısmına 30.799 erkek, 42.254 kadın olmak üzere toplam 73.053 öğrenci katılmıştır. Evren birim sayısı 10000’in üzerinde olduğu için;

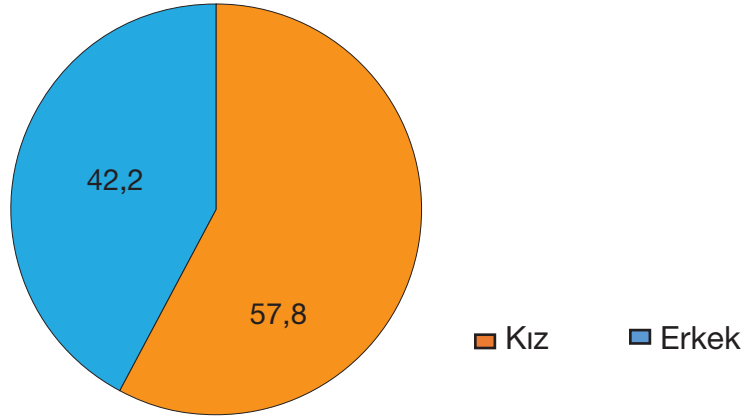
$$n = \frac{\sigma^2 \cdot Z_{\alpha}^2}{d^2} \quad n = \frac{P \cdot Q \cdot Z_{\alpha}^2}{d^2}$$

formülü kullanılmış ve +- 0.03 örnekleme hatası (d) baz alınarak en az 1060 birim örneklem olarak belirlenmiştir (Büyüköztürk vd., 2012). Bu hesaplamalardan yola çıkılarak ve örnekleme hatasını minimize etmek için hesaplanan örneklem biriminin iki katından fazlasının alınması planlanmıştır.

Araştırmacı, TÜİK’in belirlediği Düzey I 12 bölgeden 12 il seçmiştir. Okullarda görüşmelerin bu illerde yapılması planlanmıştır: [(İstanbul Bölgesinden İstanbul ili, Batı Anadolu Bölgesinden **Ankara** ili, Doğu Marmara Bölgesinden **Bursa** ili, Ege Bölgesinden **İzmir** ili, Batı Marmara Bölgesinden **Edirne** ili, Akdeniz Bölgesinden **Mersin** ili, Batı Karadeniz Bölgesinden **Bartın** ili, Orta Anadolu Bölgesinden **Kayseri** ili, Doğu Karadeniz Bölgesinden **Trabzon** ili, Güneydoğu Anadolu Bölgesinden **Gaziantep** ili, Ortadoğu Anadolu Bölgesinden **Van** ili, Kuzeydoğu Anadolu Bölgesinden **Erzurum** ili)]. Ancak zaman darlığı yüzünden

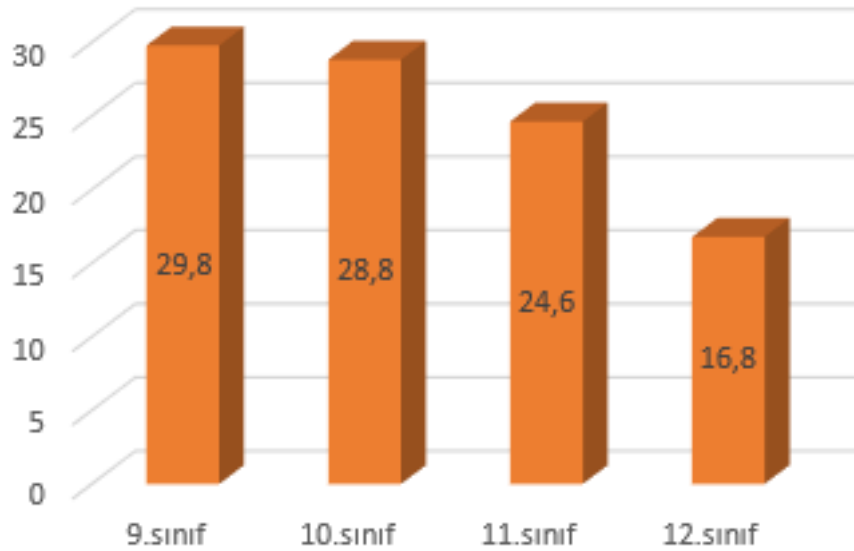
araştırma Ankara, İstanbul, Edirne, Rize ve Trabzon olmak üzere beş ilde yapılabilmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özellikleri incelendiğinde aşağıdaki grafikler elde edilmiştir. Öğrencilerin cinsiyete göre dağılım yüzdeleri Grafik 2’de verilmiştir.

Grafik 2. Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Grafik 2’ye göre öğrencilerin % 57,8’i kız öğrenciden, % 42,2’i ise erkek öğrenciden oluşmaktadır. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre dağılımı birbirine yakın ve dengelidir denilebilir. Öğrencilerin sınıflarına göre dağılımı Grafik 3’te verilmiştir.

Grafik 3. Öğrencilerin Sınıflara Göre Dağılımı

Grafik 3 incelendiğinde öğrencilerin çoğunun 9.sınıf öğrencisi (% 29,8) olduğu görülmektedir.

Bu grubu 10.sınıf (% 28,6) öğrencileri takip etmektedir. Araştırmaya en az 12.sınıf öğrencisi (% 16,8) katılmıştır. 12. sınıf öğrencilerinin üniversite sınavlarına hazırlandıkları ve yoğun bir çalışma içinde olduklarından en az katılımı buldukları söylenebilir. Araştırmaya katılanların illere göre dağılımı Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Öğrencilerin İllere Göre Dağılımı

İller	Frekans	Yüzde
ADANA	891	1,2
ADYAMAN	683	,9
AFYON	2479	3,4
AĞRI	121	,2
AMASYA	1027	1,4
ANKARA	4154	5,7
ANTALYA	1722	2,4
ARTVİN	166	,2
AYDIN	1581	2,2
BALIKESİR	1485	2,0
BİLECİK	664	,9
BİNGÖL	82	,1
BİTLİS	16	,0
BOLU	132	,2
BURDUR	258	,4
BURSA	982	1,3
ÇANAKKALE	211	,3
ÇANKIRI	307	,4
ÇORUM	1047	1,4
DENİZLİ	1125	1,5
DİYARBAKIR	58	,1
EDİRNE	848	1,2
ELAZIĞ	1121	1,5
ERZİNCAN	60	,1
ERZURUM	197	,3
ESKİŞEHİR	5146	7,0

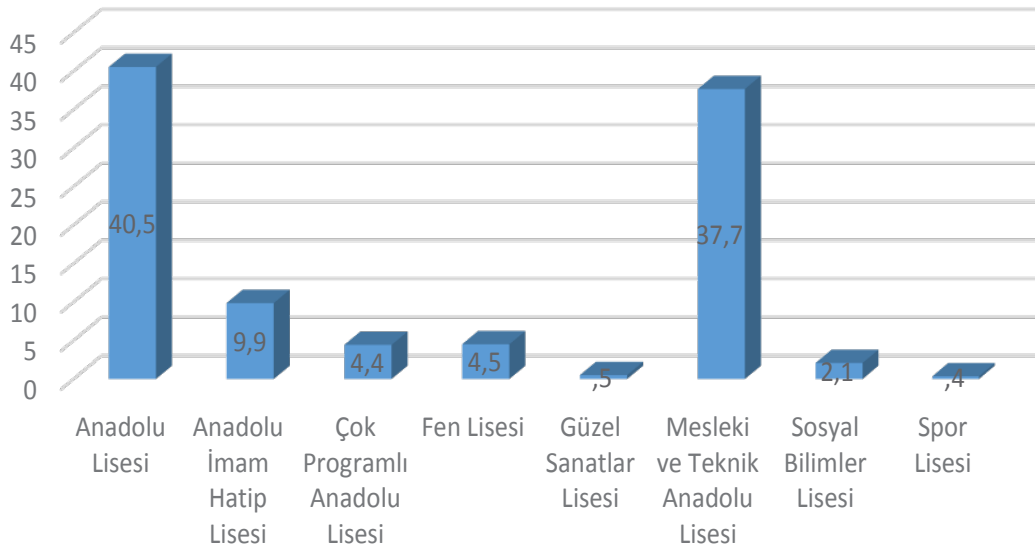
Tablo 2'nin devamı...

İller	Frekans	Yüzde
GAZİANTEP	633	,9
GİRESUN	523	,7
GÜMÜŐHANE	198	,3
HAKKARİ	360	,5
HATAY	525	,7
ISPARTA	3365	4,6
İÇEL	869	1,2
İSTANBUL	8745	12,0
İZMİR	2489	3,4
KARS	222	,3
KASTAMONU	978	1,3
KAYSERİ	2282	3,1
KIRKLARELİ	424	,6
KIRŐEHİR	52	,1
KOCAELİ	2305	3,2
KONYA	1534	2,1
KÜTAHYA	726	1,0
MALATYA	1099	1,5
MANİSA	1531	2,1
KAHRAMANMARAŐ	654	,9
MARDİN	177	,2
MUĞLA	377	,5
MUŞ	11	,0
NEVŐEHİR	443	,6
NİĞDE	515	,7
ORDU	2502	3,4
RİZE	403	,6
SAKARYA	834	1,1
SAMSUN	1101	1,5
SİİRT	67	,1
SİNOP	128	,2
SİVAS	756	1,0
TEKİRDAĞ	1084	1,5
TOKAT	1279	1,8

Tablo 2'nin devamı...

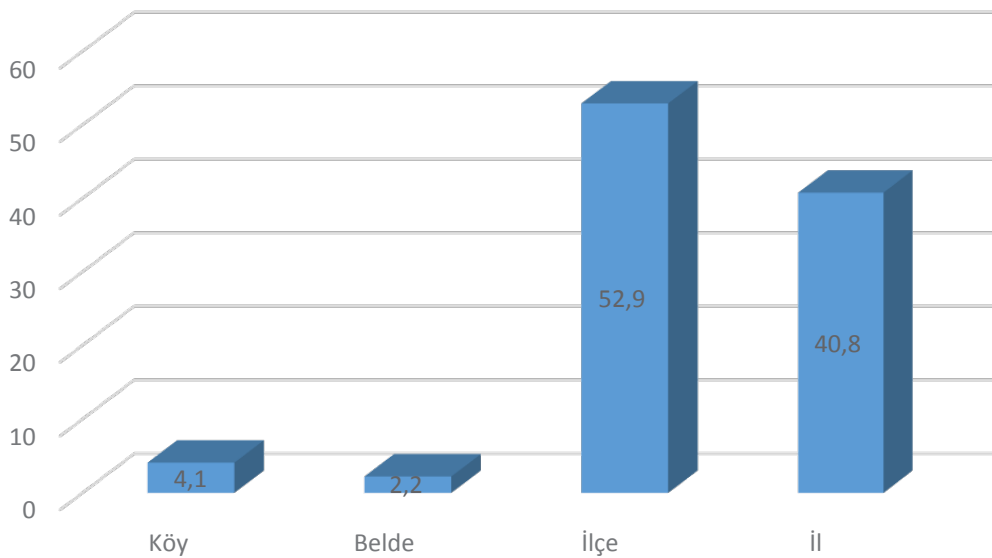
İller	Frekans	Yüzde
TRABZON	678	,9
TUNCELİ	55	,1
ŞANLIURFA	12	,0
UŞAK	350	,5
VAN	26	,0
YOZGAT	545	,7
ZONGULDAK	1078	1,5
AKSARAY	483	,7
BAYBURT	33	,0
KARAMAN	29	,0
KIRIKKALE	415	,6
BATMAN	55	,1
ŞIRNAK	154	,2
BARTIN	221	,3
ARDAHAN	151	,2
IĞDIR	84	,1
YALOVA	116	,2
KARABÜK	377	,5
KİLİS	869	1,2
OSMANİYE	884	1,2
DÜZCE	684	,9
Toplam	73053	100,0

Tablo 2 incelendiğinde en çok katılımın İstanbul'dan (8745 kişi) olduğu görülmektedir. İkinci sırada Eskişehir (5146 kişi), üçüncü sırada Ankara (4154 kişi), dördüncü sırada ise Isparta (3365 kişi) yer almaktadır. En az katılım ise Muş (11 kişi), Şanlıurfa (12 kişi) ve Bitlis'te (16 kişi) gerçekleşmiştir. Tablo 2'ye göre öğrencilerin Türkiye'nin her ilinden görüş bildirdikleri, bu nedenle dengeli bir dağılım olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılanların okudukları okul türüne göre dağılımı Grafik 4'te verilmiştir.

Grafik 4. Öğrencilerin Öğretim Gördükleri Okul Türlerine Göre Dağılımı

Grafik 4 incelendiğinde araştırmaya katılımın en çok olduğu okul türünün Anadolu Lisesi (% 40,5) olduğu görülmektedir. En az katılımın gerçekleştiği okul türü ise Spor Lisesi (257 kişi) ve Güzel Sanatlar Lisesidir (371 kişi). Grafik 5'te araştırmaya katılanların okullarının bulunduğu yere göre dağılımı verilmiştir.

Grafik 5. Öğrencilerin Okullarının Bulunduğu Yere Göre Dağılımı

Grafik 5'te de görüldüğü gibi öğrencilerin çoğu ilçe merkezinde (% 52,9) bulunan okullarda öğretim görmektedir. En az katılımın gerçekleştiği okullar köy-kasabada (% 5,3) bulunanlardır. Köy ve kasabalarda bulunan okullarda internet bağlantısının il ve ilçelere göre daha sınırlı olduğundan bu bölgelerden katılımın daha az olduğu sonucuna varılabilir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın nicel kısmında, MEB'e bağlı resmi okullarda öğretim gören öğrencilerin dijital okuryazarlık hakkındaki görüşlerini almak için araştırmacı tarafından hazırlanan bir anket kullanılmıştır. Anket iki bölümden oluşmaktadır. Ankette toplam 34 soru yer almaktadır. Birinci bölümde, öğrencilerin demografik bilgileri istenmiştir (cinsiyet, öğrenim gördüğü okul türü vb.). İkinci bölümde ise öğrencilerin dijital okuma kültürüne yönelik sorular sorulmuştur. Araştırmanın nitel kısmında kullanılmak üzere ise yine araştırmacı tarafından öğrencilere yarı yapılandırılmış sorulardan oluşan bir görüşme formu hazırlanmıştır. Nitel boyutta oluşturulan yarı yapılandırılmış sorular yardımıyla resmi liselerde öğretim gören öğrencilerle görüşme yapılmıştır. Yüz yüze görüşme veya mülakat, araştırmacının bir konu hakkında o konuda yetkin veya o konu ile ilgili bir kişiden sorulan sorular yoluyla bilgi alması yöntemidir (Glesne, 2014; Patton, 2014; Yıldırım ve Şimşek, 2013).

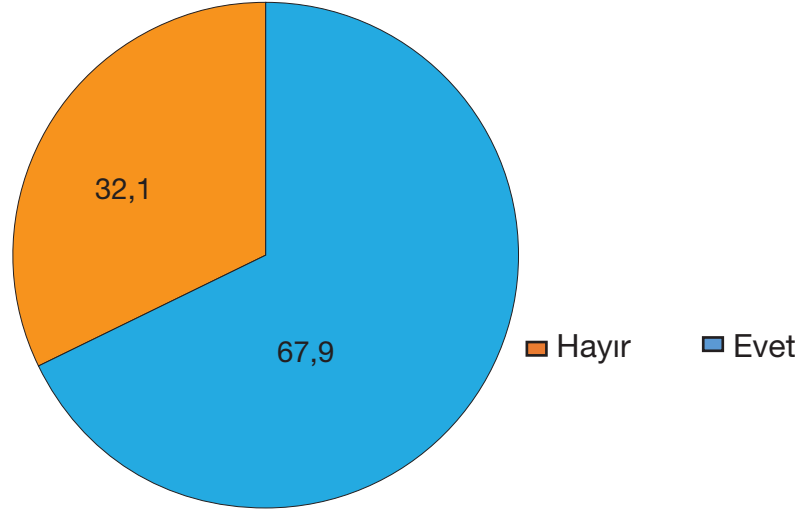
3.4. Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmanın nicel kısmında Survey Monkey anket programında hazırlanan "Öğrencilerin Dijital Okuma Kültürü" anketi 81 ildeki resmi liselerde öğretim gören öğrencilere uygulanmıştır. Nicel kısımdan elde edilen veriler, SPSS.23 istatistik programı kullanılarak yüzde ve frekans gibi betimsel istatistikler üzerinden analiz edilmiştir. Ayrıca ankette yer alan açık uçlu sorulardan elde edilen veriler NVIVO 11 programı ile değerlendirilmiştir.

Nitel boyutta oluşturulan yarı yapılandırılmış sorular yardımıyla öğrenciler ile yüz yüze görüşme yapılmıştır. Görüşmeler sonucunda elde edilen veriler iki uzman tarafından elle kodlanmış ve güvenilirlik bu şekilde sağlanmıştır. Elde edilen veriler NVIVO. 11 programı ile değerlendirilmiştir.

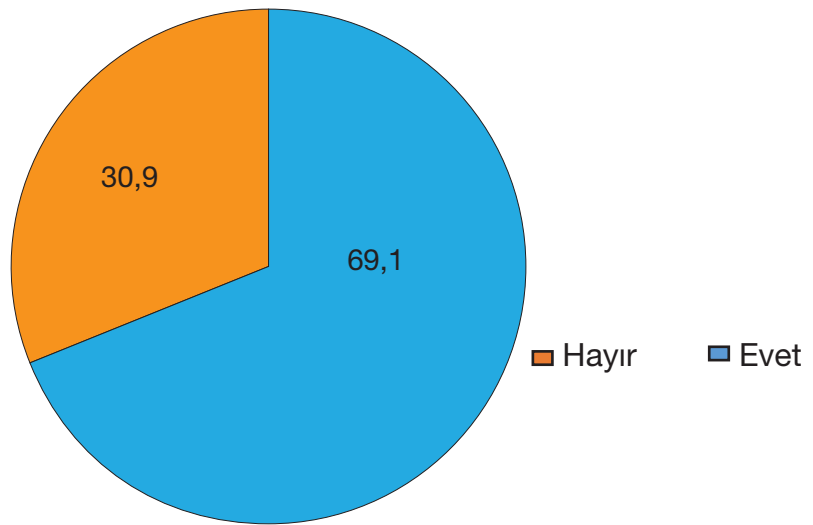
IV. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırmadan elde edilen bulgular ve bu bulgulara ait yorumlar yer almaktadır. Öğrencilerin evlerinde internet bağlantısı olup olmadığına göre dağılımı Grafik 6'da verilmiştir.

Grafik 6. Öğrencilerin Evlerinde İnternet Bulunup Bulunmadığına Göre Dağılımı

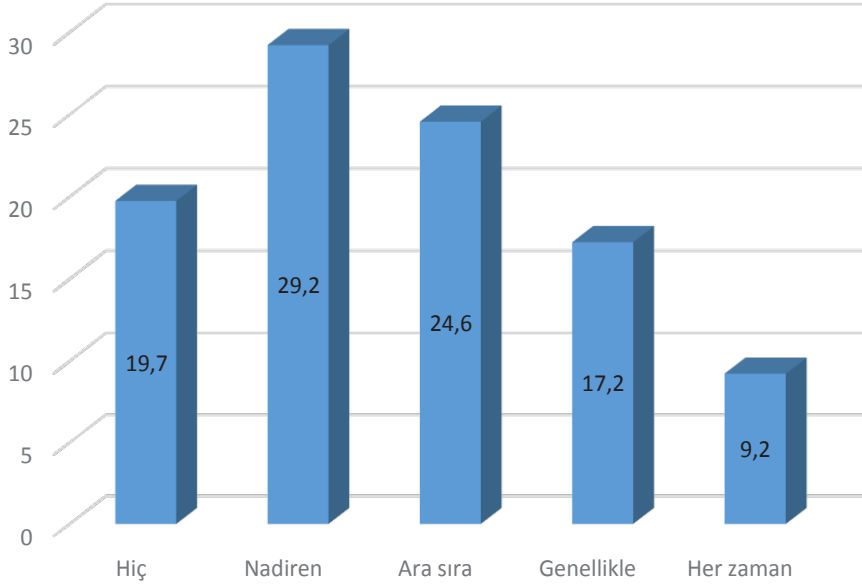
Grafik 6'ya bakıldığında öğrencilerin çoğunun evinde internet bağlantısı bulunmaktadır (% 67,9). Grafik 7'de araştırmaya katılanların evlerinde bilgisayar olma durumu verilmiştir.

Grafik 7. Öğrencilerin Evlerinde Bilgisayar Olma Durumu

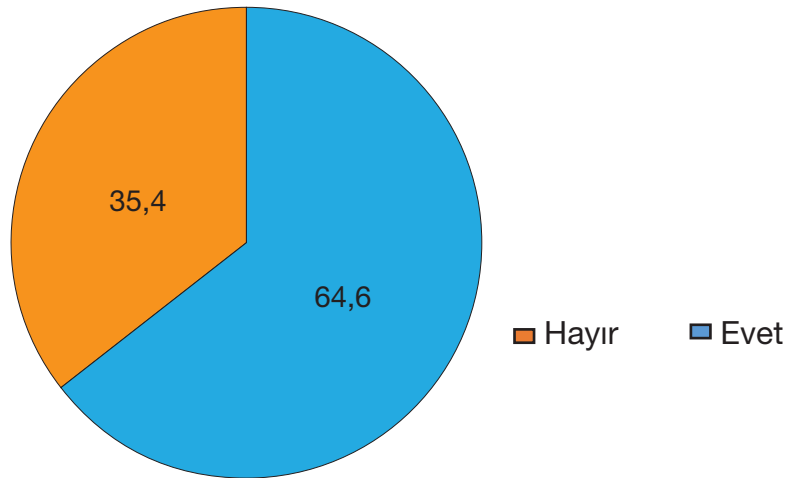
Grafik 7'den de anlaşılacağı gibi öğrencilerin çoğunun evinde bilgisayar mevcuttur (% 69,1).

Grafik 8’de araştırmaya katılanların okul dışında bilgisayar kullanma oranları verilmiştir.

Grafik 8. Öğrencilerin Okul Dışında Bilgisayar Kullanma Sıklıkları

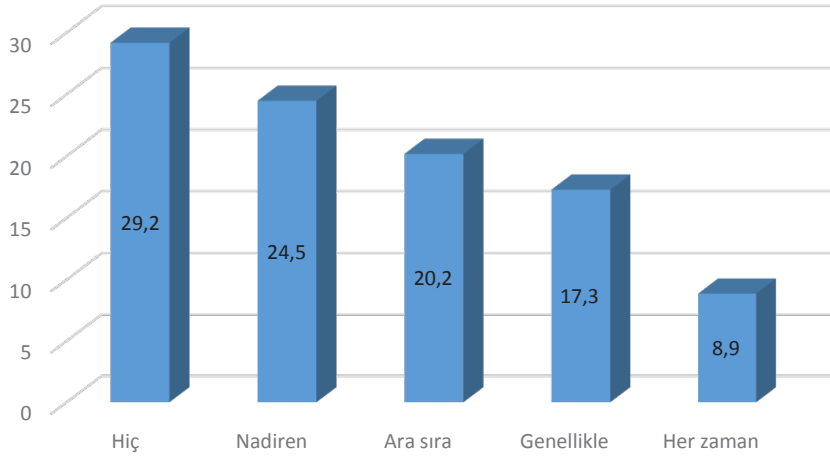
Grafik 8’de öğrencilerin % 29,2’sinin okul dışında nadiren bilgisayar kullandıkları görülmektedir. Öğrencilerin % 80,3’ünün okul dışında bilgisayar kullandıkları söylenebilir. Öğrencilerin % 19,7’si ise okul dışında hiç bilgisayar kullanmadıklarını belirtmişlerdir. Grafik 9’da öğrencilerin sınıflarında internet bağlantısı olup olmadığına dair veriler verilmiştir.

Grafik 9. Öğrencilerin Sınıflarında İnternet Bağlantısı Olup Olmama Durumu

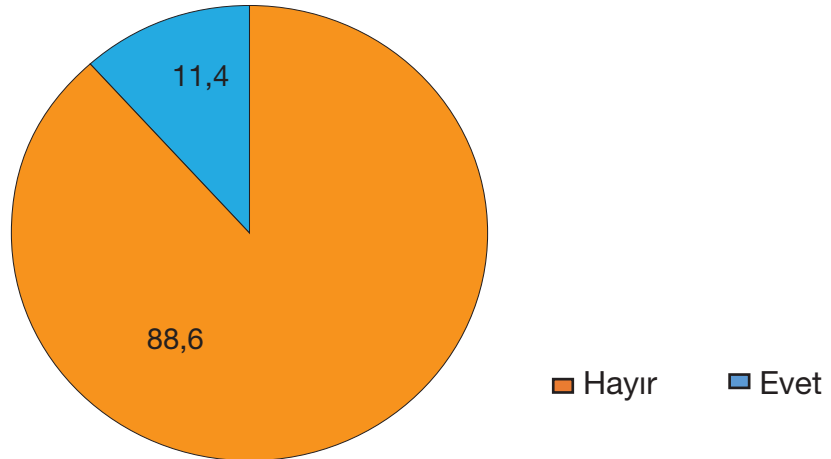
Grafik 9’a göre öğrencilerin % 64,6’sının sınıfında internet bağlantısı bulunmaktadır.

Grafik 10'da araştırmaya katılanların sınıflarında internet kullanma sıklıkları verilmiştir.

Grafik 10. Öğrencilerin Sınıflarında İnternet Kullanma Sıklığına Göre Dağılımı

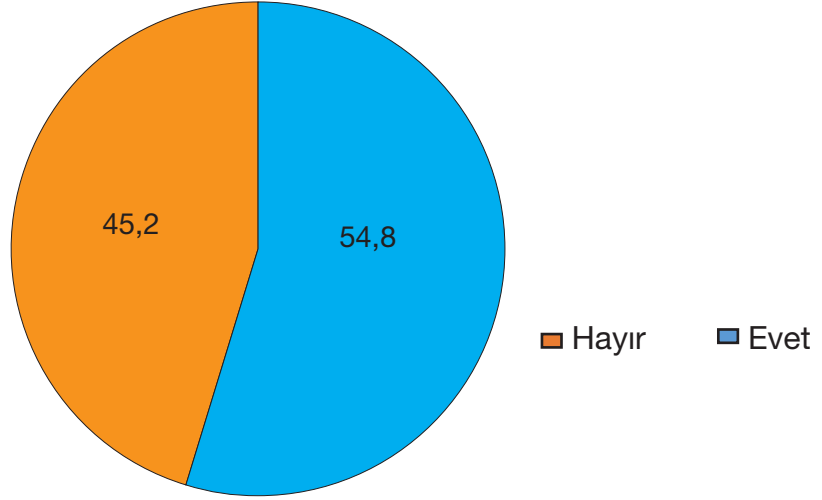
Grafik 10'a göre öğrencilerin % 29,2'si sınıfta hiç internet kullanmazken % 8,9'u sınıfta her zaman internet kullanmaktadır. Öğrencilerin % 91,1 gibi büyük bir oranının sınıflarında internet kullandıkları söylenebilir. Grafik 11'de araştırmaya katılanlara Fatih Projesi kapsamında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından tablet bilgisayar dağıtılma durumu verilmiştir.

Grafik 11. Öğrencilere Fatih Projesi Kapsamında Tablet Dağıtımı

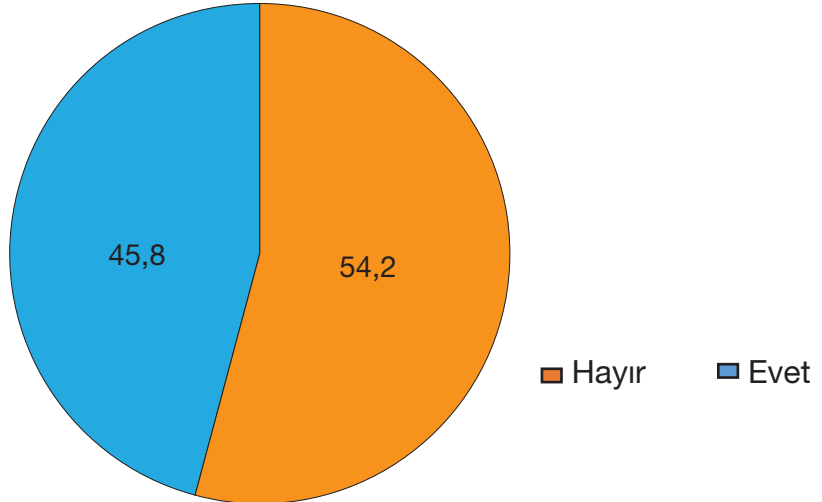
Grafik 11 incelendiğinde öğrencilerin sadece % 11,4'üne Milli Eğitim Bakanlığı tarafından tablet bilgisayar dağıtıldığı anlaşılmaktadır.

Grafik 12’de araştırmaya katılanların eğitim içerikli siteleri kullanma durumları verilmiştir.

Grafik 12. Öğrencilerin Eğitim İçerikli Siteleri Kullanma Durumları

Grafik 12’ye göre öğrencilerin yarısından fazlası (% 54,8) eğitim içerikli siteleri takip etmektedir. “En çok hangi eğitim içerikli siteleri kullanıyorsunuz?” şeklindeki açık uçlu soruda öğrenciler en çok www.eba.gov.tr, www.hocalarageldik.com.tr, www.tongucakademi.com ve www.senolhoca.com sitelerini kullandıklarını belirtmiştir. Öğrencilerin EBA’yı (Eğitim Bilişim Ağı) kullanma durumları Grafik 13’te verilmiştir.

Grafik 13. Öğrencilerin EBA’yı Kullanma Durumları

Grafik 13 incelendiğinde öğrencilerin % 45,8’inin EBA’yı kullandıkları görülmektedir. Ayrıca “En çok hangi eğitim içerikli siteleri kullanıyorsunuz?” şeklindeki açık uçlu soru analizinde eğitim içerikli sitelerin içinde en çok EBA portalının kullanıldığı görülmüştür.

Öğrencilerin EBA'yı hangi amaçlarla kullandıklarını gösteren veriler Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Öğrencilerin EBA'yı Kullanma Amaçları

	Frekans	Yüzde
Ders anlatım videoları izlemek	23598	32,3
Ders tekrarı yapmak	17319	23,7
Soru çözümlerini görmek	13491	18,5
Ders kitaplarının dijital kopyasını indirmek/okumak	5554	7,6
Çevrimiçi soru çözmek	6448	8,8
Yarışmalara katılmak	1855	2,5

**Öğrenciler birden fazla seçenek işaretlemiştir.*

Tablo 3'e göre öğrenciler EBA'yı en çok ders anlatım videoları izlemek (% 32,3) amacıyla kullanırken en az yarışmalara katılmak (%2,5) amacıyla kullanmaktadırlar. Öğrenciler EBA'yı diğer kullanma amaçlarını ise (açık uçlu soruda) "ödev yapmak, oyun oynamak, anketlere katılmak, bilgi edinmek, bilişim derslerine katılmak, dergi okumak, duyuru ve haberleri takip etmek, görselleri incelemek, kurs başvurusu yapmak, müzik dinlemek, öğretmenlerle iletişim kurmak" için şeklinde belirtmişlerdir. Öğrencilerin EBA'daki modülleri kullanma durumlarını gösteren veriler Tablo 4'te verilmiştir.

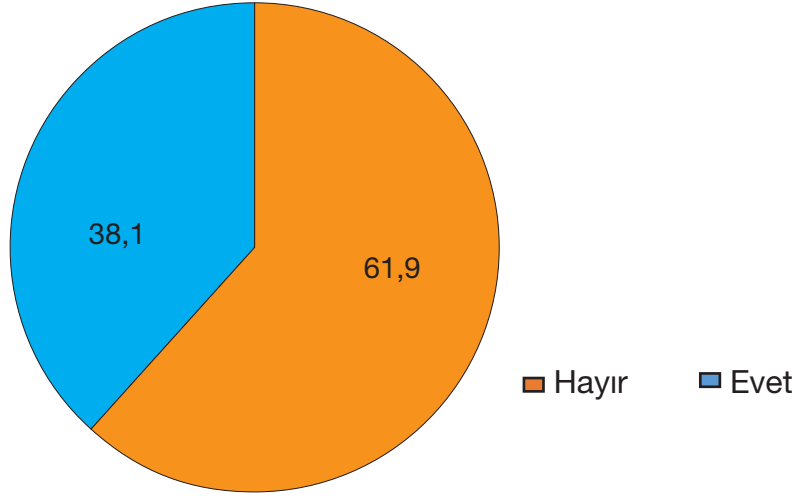
Tablo 4. Öğrencilerin EBA Modüllerini Kullanma Durumları

EBA Modüller	Frekans	Yüzde
EBA Ders	27757	38,0
e-Kurs	8682	11,9
İçerik (Görsel, Ses, Video vb.)	8019	11,0
Uygulamalar	4639	6,4
Yarışma	1728	2,4
Uzaktan Eğitim	1276	1,7
EBAKamp	906	1,2

**Öğrenciler birden fazla seçenek işaretlemiştir.*

Öğrencilerin en çok kullandıkları modül EBA Ders olurken en az kullandıkları modülün EBA Kamp olduğu Tablo 4'ten anlaşılmaktadır.

Öğrencilerin okuma amaçlı dijital bir cihaz kullanma durumları Grafik 14'te verilmiştir.

Grafik 14. Öğrencilerin Okumak için Dijital Cihaz Kullanma Durumları

Grafik 14'te okuma amaçlı bir dijital cihaz kullanan öğrencilerin oranı (% 38,1) kullanmayanlardan (% 61,9) azdır. Başka bir deyişle, öğrencilerin çoğu herhangi bir dijital cihazı okuma amaçlı kullanmamaktadır (% 61, 9) Tablo 5'te okumak için dijital bir cihaz kullanıyor musunuz sorusuna verilen cevaplar okul türüne göre verilmiştir.

Tablo 5. Öğrencilerin Okul Türüne Göre Dijital Cihaz Kullanma Durumları

Okul Türü	Evet (%)	Hayır (%)
Anadolu Lisesi	16,9	23,4
Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	13,3	24,6
Anadolu İmam Hatip Lisesi	3,5	6,3
Fen Lisesi	2,0	2,6
Çok Programlı Anadolu Lisesi	1,3	3,2
Sosyal Bilimler Lisesi	0,9	1,2
Güzel Sanatlar Lisesi	0,2	0,3
Spor Lisesi	0,1	0,3

Tablo 5'e göre okumak için dijital cihaz kullanan öğrencilerin (% 38,1) büyük çoğunluğu Anadolu Lisesinde (% 16,9) öğretim görmektedir. Dijital cihazı okumak için en az kullanan öğrencilerin ise Spor Lisesi (% 0,1) ve Güzel Sanatlar Lisesinde (% 0,2) öğretim gördüğü anlaşılmaktadır.

Tablo 6’da öğrencilerin okuma amaçlı neden dijital bir cihaz kullanmadıklarına dair veriler yer almaktadır.

Tablo 6. Öğrencilerin Okumak İçin Dijital Cihaz Kullanmama Nedenleri

	Frekans	Yüzde
Kâğıttan okumayı seviyorum.	15497	21,2
Cihazım yok.	15246	20,9
Dijital cihazda dikkatim çabuk dağılıyor.	8631	11,8
Okumaktan hoşlanmıyorum.	6341	8,7
Sağlığa zararlı olduğunu düşünüyorum.	6043	8,3
Vaktim yok.	5971	8,2
Dijital bir cihazdan okuduğumu çok iyi anlayamıyorum.	5249	7,2
Belirli yerleri işaretlemek, not almak vb. zor olduğu için tercih etmiyorum.	4699	6,4
Zaman kaybı olarak görüyorum.	3207	4,4
Dijital cihazımın kapasitesi okumak için yeterli değil.	2144	2,9
Nasıl okuyacağımı bilmiyorum.	1477	2,0
İnternet kullanmayı bilmiyorum.	789	1,1

**Öğrenciler birden fazla seçenek işaretlemiştir.*

Tablo 6’ya göre öğrencilerin okuma amaçlı bir dijital cihaz kullanmama nedenlerinin başında kâğıttan okuma yapmayı sevmeleri (% 21,2) gelmektedir. Okuma amaçlı kullanabilecekleri bir cihazlarının olmaması (% 20,9) ise ikinci neden olarak karşımıza çıkmaktadır. Öğrencilerin % 11,8’i dijital cihazda dikkatlerinin çabuk dağıldığını belirtmiştir. Öğrenciler açık uçlu soruda dijital okuma yapmanın enerjilerini tükettiğini ve gözlerini yordüğünü ifade etmişlerdir. Bu sonuç yapılan bazı çalışmalardan elde edilen sonuçlarla örtüşmektedir. Kâğıt üzerindeki okuma dijital okumaya göre okuyucuyu yormamakta ve okuma stratejilerinin kullanılmasına da imkân sağlamaktadır (Baştuğ ve Keskin, 2012; Güneş, 2010). Öğrencilerin dijital okuma için kullandıkları cihazlar Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Dijital Okuma için Kullanılan Cihazlar

	Frekans	Yüzde
Akıllı telefon	22453	30,7
Bilgisayar	8188	11,2
Tablet bilgisayar	5409	7,4
Elektronik kitap okuyucu	546	,7

**Öğrenciler birden fazla seçenek işaretlemiştir.*

Öğrencilerin en çok akıllı cep telefonlarından (% 30,7) okuma yaptıkları Tablo 7'den anlaşılmaktadır. En az kullandıkları dijital cihaz ise elektronik kitap okuyuculardır (% 0,7). Ülkemizde elektronik kitap okuyucuların fazla yaygın olmaması bu duruma bir sebep olabilir. Tablo 8'de öğrencilerin dijital cihazlarla ne okuduklarının dağılımı verilmiştir.

Tablo 8. Dijital Cihazlarla Okunan Yazıların Dağılımı

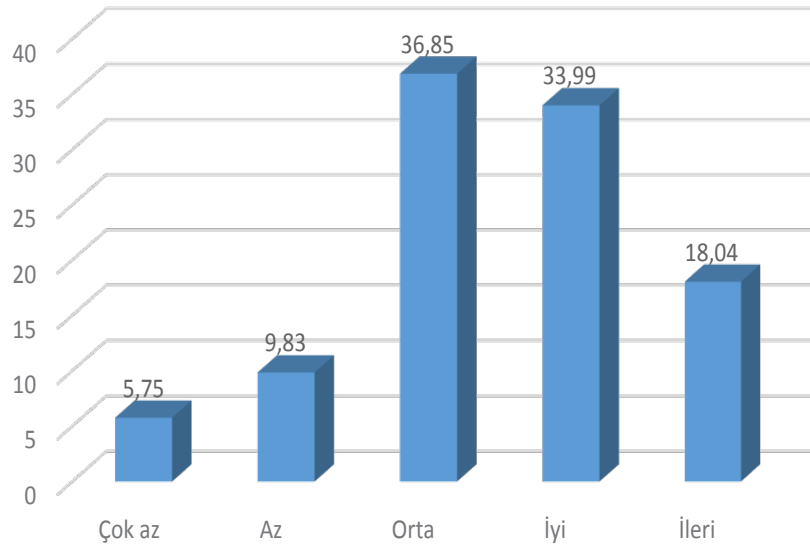
	Frekans	Yüzde
Whatsapp, messenger vb. gönderileri	17998	24,6
Facebook, twitter vb. gibi sosyal medyadaki gönderiler	14418	19,7
Son dakika haberleri	9505	13,0
e-kitap	9039	12,4
Güncel bilgiler	8222	11,3
Gazete/dergi	7443	10,2
EBA'daki çalışmalar	5942	8,1
Blog yazıları	5926	8,1
e-posta	4437	6,1
Forumlar	3272	4,5
e-dergi	2272	3,1

**Öğrenciler birden fazla seçenek işaretlemiştir.*

Tablo 8'den de anlaşıldığı gibi öğrenciler dijital cihazları en çok whatsapp, messenger vb. gönderileri (% 24,6) ve facebook, twitter vb. sosyal medya gönderileri (% 19,7) okumak için kullanmaktadırlar. Öğrenciler en az e-dergi (% 3,1) okuduklarını belirtmişlerdir.

Öğrenciler açık uçlu soruya verdikleri cevapta dijital cihazlarla ayrıca sözlük, çizgi roman, akademik/bilimsel çalışmalar, biyografi, bilimle ilgili yazılar, bilim kurgu hikâyeleri okuduklarını belirtmişlerdir.

Öğrencilerin dijital cihazlarla okuma yapma yeterlik düzeylerini gösteren dağılım Grafik 15'te verilmiştir.

Grafik 15. Öğrencilerin Dijital Cihazlarla Okuma Yapma Yeterlikleri

Grafik 15'e göre öğrenciler dijital cihazda okuma yeterliliklerini % 33,99 oranında iyi; % 36,85 oranında orta, % 18,4 oranında ise ileri olarak değerlendirmektedir. Bu oranlar öğrencilerin yarıdan fazlasının (% 52,3) iyi derecede dijital cihaz kullandıklarını göstermektedir. Grafik 15, ülkemizde bilişim teknolojisinin yaygın kullanımı destekler durumdadır.

Öğrencilerin okuma amaçlı dijital kullanma nedenleri Tablo 9 da verilmiştir.

Tablo 9. Öğrencilerin Dijital Cihazda Okuma Yapma Nedenleri

	Frekans	Yüzde
İstediğim verilere daha çabuk ulaşıyorum.	18798	25,7
Daha eğlenceli ve ilgi çekici.	9614	13,2
Kitaplarda bulamayacağım bilgiler var.	6840	9,4
Kâğıt israfını önüyor.	6248	8,6
Okuduğum metni kendime göre (yazı boyutu, rengi vb.) düzenleyebiliyorum.	6070	8,3
Daha ekonomik.	5612	7,7
Sohbetlerimi ve e-postalarımı/iletelerimi takip etmek için.	5259	7,2

**Öğrenciler birden fazla seçenek işaretlemiştir.*

Tablo 9’da öğrenciler dijital okuma yapma nedenlerini şu şekilde sıralamışlardır: “İstediğim verilere daha çabuk ulaşıyorum (% 25,79).”, “Daha eğlenceli ve ilgi çekici (% 13,2).” ve “Kitaplarda bulamayacağım bilgiler var (% 9,4).” Öğrencilerin okumak için dijital cihazları kullanmalarında öncelikli yeri alan “verilere daha çabuk ulaşma” seçeneği, bilişim teknolojisinin hayatımızdaki yeri açısından önemli bir veridir. Çünkü bilişim teknolojisinin getirdiği kolaylıkla her zaman ve her yerde bilgiye ulaşmak hızlı ve ekonomik hale gelmiştir. Nitekim bilgi akıllı cep telefonlarının, tablet bilgisayarların içine sığabilmektedir. Bu nedenle öğrencilerin dijital cihazları tercih etme önceliği ile bilişim teknolojisinden beklenen hızlilik ve kolaylık birbirleriyle örtüşmektedir. Öğrencilerin dijital cihazlarla okuyacakları yazıları hangi kriterlere göre seçtikleri ile ilgili veriler Tablo 10’da verilmiştir.

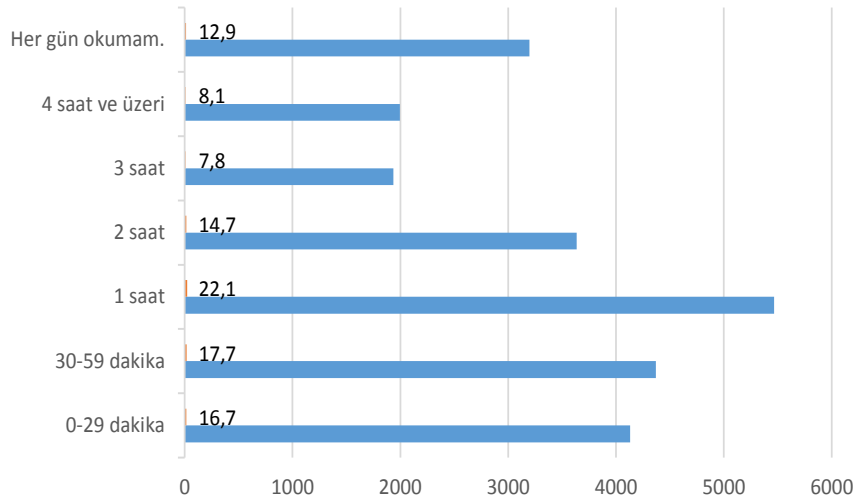
Tablo 10. Öğrencilerin Dijital Cihazlarda Okudukları Yazıları Seçme Kriterleri

	Frekans	Yüzde
Merak ettiğim/ilgilendiğim konuyu araştırmak için.	16377	22,4
Takip ettiğim yazılar/yayınlar/yazarlar var.	13744	18,8
İnternette gezinirken her şeyi okuyorum.	9098	12,5
Gündemdeki haberlere göre.	7450	10,2
Yakın çevre ve arkadaş tavsiyesine göre.	7025	9,6
Linklerin yönlendirmesine göre.	2255	3,1

**Öğrenciler birden fazla seçenek işaretlemiştir.*

Tablo 10’da öğrenciler dijital cihazlardan okuyacakları yazıları en çok şu kriterlere göre seçtiklerini belirtmişlerdir: “Merak ettiğim/ilgilendiğim konuyu araştırmak için (% 22,4)”, “Takip ettiğim yazılar/yayınlar/yazarlar var (% 18,8)” ve “İnternette gezinirken her şeyi okuyorum (% 12,5)”.

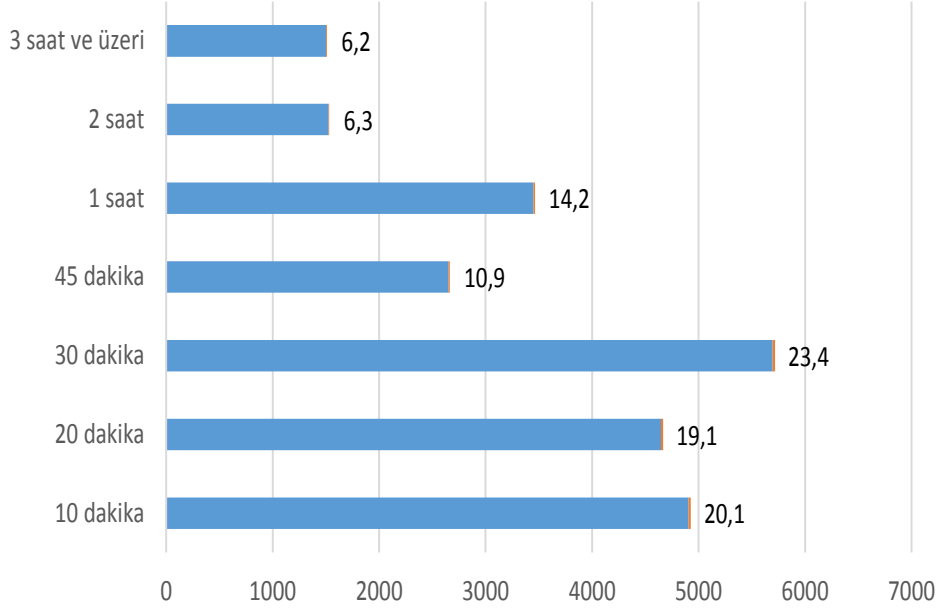
Öğrencilerin dijital cihazdan bir günde ne kadar süre okuma yaptıkları Grafik 16’da verilmiştir.

Grafik 16. *Dijital Cihazdan Düzenli Olarak Bir Günde Okuma Süresi*

Grafik 16’ya göre öğrenciler dijital cihazdan bir günde en çok 1 saat (% 22,1) okuma yapmaktadırlar. 30-59 dakika okuma yapanların oranı ise % 17,7’dir. Okumaya ayrılan süre arttıkça okuma yapan kişi sayısının azaldığı söylenebilir.

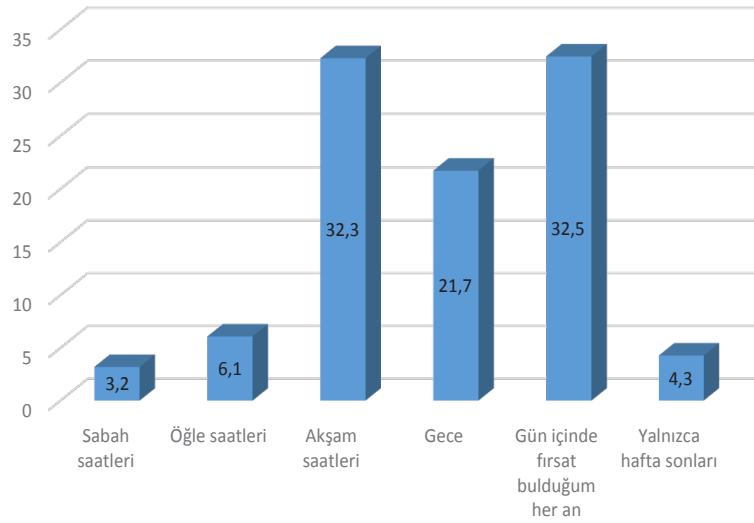
Öğrencilerin dijital bir cihazdan bir günde aralıksız ne kadar süreyle okuma yaptıklarını gösteren oranlar ise Grafik 17’de verilmiştir.

Grafik 17. Dijital Cihazdan Aralıksız Okuma Süreleri

Grafik 17’den öğrencilerin dijital bir cihazdan bir günde aralıksız en çok 30 dakika (% 23,4) okuma yaptıkları anlaşılmaktadır. Grafik 17 incelendiğinde, okumaya harcanan süre arttıkça okuma yapan katılımcı sayısının azaldığı görülmektedir. Bu durum, öğrencilerin “Dijital okumanın yanında geleneksel okuma da yapıyor musunuz?” şeklindeki açık uçlu soruya verdikleri cevaplardan da anlaşılacağı gibi dijital cihazların göz yormasından, baş ağrısına sebebiyet vermesinden gibi sebeplerden kaynaklanabilir. Burada önemli olan öğrencilerin dijital cihazdan okuma yaparken sürekli (kesintisiz) okumasıdır; ancak bu süreklilik içerisinde link değiştirebilmektedirler.

Öğrencilerin dijital cihazlardan okuma yapma zamanları Grafik 18’de verilmiştir.

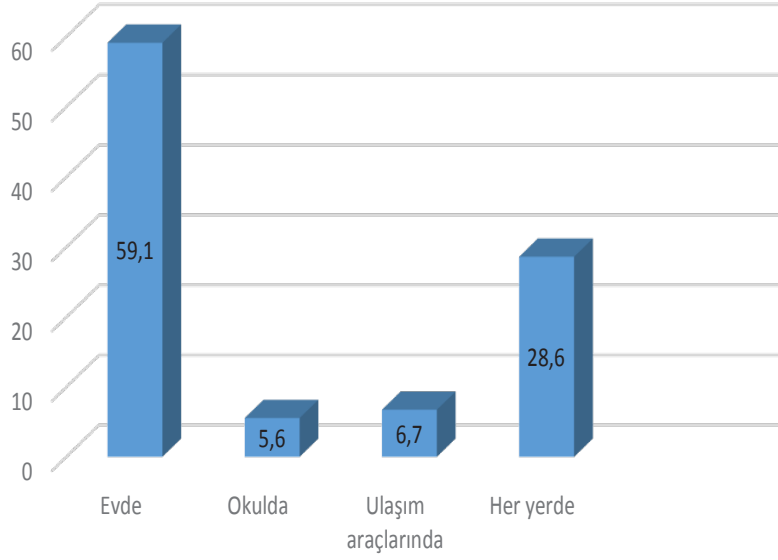

Grafik 18. Dijital Cihazlardan Okuma Zamanları

Grafik 18'e göre öğrenciler gün içinde fırsat buldukça dijital cihazdan okuma yaptıklarını (% 32,5) ve ayrıca bu eylemi çoğunlukla akşam saatlerinde (% 32,3) yaptıklarını belirtmişlerdir. En az okuma yapılan zamanın sabah saatleri (% 3,2) olduğu görülmektedir. Öğrencilerin sabahları okula gitme hazırlığı içinde oldukları veya derste oldukları düşünüldüğünde bu durumun şaşırtıcı olmadığı söylenebilir. Başka bir deyişle, öğrencilerin dijital cihazlardan akşam saatlerinde okuma gerçekleştirmeleri beklenen bir durumdur.

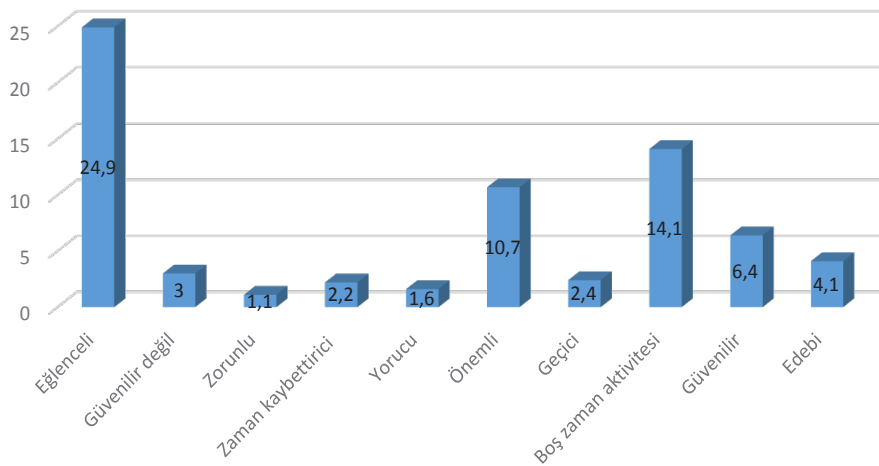
Ayrıca, öğrencilerin gün içinde fırsat buldukları her an (% 32,5) dijital cihazlardan okuma gerçekleştirmeleri ile okumak için en çok akıllı telefon kullanmaları (bk. Tablo 7) arasında bir ilişki söz konusudur. Çünkü akıllı telefon hem kolay taşınır olması, internete hızlı bağlanması ve her yerde kullanılabilir olmasından dolayı öğrenciler, fırsat buldukları her an telefonlarından okumayı tercih etmektedirler.

Öğrencilerin nerelerde dijital cihazdan okuma yaptıkları Grafik 19’da verilmiştir.

Grafik 19. Dijital Cihazlardan Okuma Yapılan Yerler

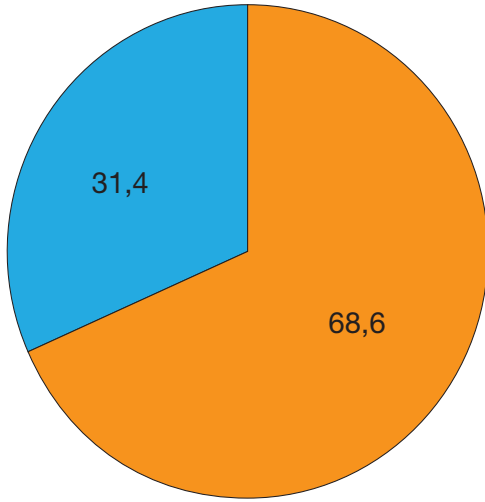
Öğrencilerin en çok evde (% 59,1) dijital cihazlardan okuma yaptıkları Grafik 19’dan anlaşılmaktadır. En az dijital okuma yapılan yer ise okuldur (% 5,6). Öğrencilerin dijital cihazlarla okunan metinler hakkındaki görüşleri Grafik 20’de verilmiştir.

Grafik 20. Dijital Cihazdan Okunan Metinlerin Değerlendirilmesi

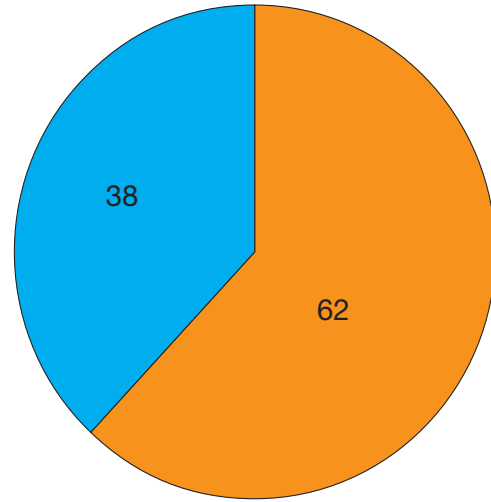
Grafik 20’de öğrencilerin dijital cihazlarla okuduklarını eğlenceli (%24,9),

boş zaman aktivitesi (% 14,1) ve önemli (% 10,7) buldukları görülmektedir. Öğrencilerin dijital metin ile basılı metni okurkenki hislerinin aynı olup olmadığı ile ilgili dağılım Grafik 21’de, bu durumun cinsiyete göre dağılımı ise Grafik 22’de verilmiştir.

■ Hayır ■ Evet

Grafik 21. Basılı Metin ile Dijital Metnin Bıraktığı His

■ Kız ■ Erkek

Grafik 22. Basılı metin ile dijital metin okumanın bıraktığı hissin aynı olup olmama durumunun cinsiyete göre dağılımı

Grafik 21’e göre öğrenciler dijital metin veya basılı metin okurken aynı hazzı almamaktadır (% 68,6). Nitekim bu hususta K3 (Katılımcı 3) bu konudaki görüşünü şu şekilde ifade etmiştir: “Geleneksel okumaya daha yakın hissediyorum, çünkü kitap sayfalarını çevirmek ve kitabın heyecanına kapılmak benim için daha güzel olmuştur.” K4 “Geleneksel kitap daha yakın geliyor. Çünkü kitaba dokunup hissetmek gerektiğini düşünüyorum.” K5 “Geleneksel okumayı daha doğru buluyorum.” Dijital okumayı da gelişen dünyanın ve teknolojinin olumlu bir yanı olduğunu düşünüyorum. Çünkü metroda veya yolculuk sırasında okumaya kolaylık sağladığını düşünüyorum. Bu dijital okumanın gelişmesinin de geleneksel okuma yöntemlerini öldürmeyeceğine eminim çünkü eline kitap alıp onu okumak her insana ayrı bir haz veriyor.”

K6 “Kitaptan okumayı tercih ediyorum. Çünkü elime aldığımda o kitaba hakim olmayı tercih ediyorum.”

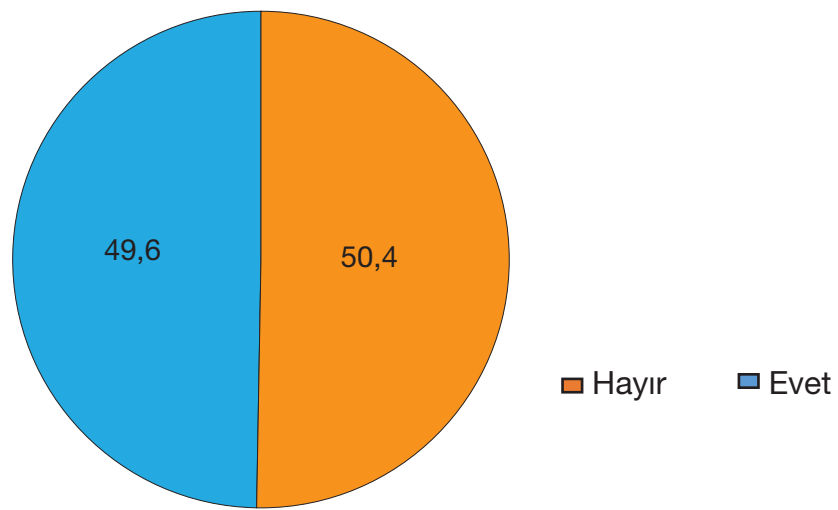
K7 “Ben geleneksel okumayı kendime daha yakın buluyorum. Çünkü kitaptan okurken kitaba dokunup onu hissetmek veya yeni bir kitap aldığımda sayfalarının başkasının eline değmemiş olması hoşuma gidiyor. Bazen tam tersi de olabiliyor. Eski kitap aldığım zaman daha kaç kişinin elinden geçtiğini ve onunda neler düşündüğünü merak ediyorum.” K7'nin okuduğu kitap ile arasında güçlü bir bağ olduğu ifadelerinden anlaşılmaktadır.

K8 “Benim için okuma yöntemi değil, içerik önemlidir. Fazla rahatsız olmadığım sürece iki yönteme de aynı gözle bakıyorum.” ifadesiyle içeriğin önemine vurgu yapmıştır. K9 ise “Geleneksel okuma çünkü dijital okuma insanları tembelliğe sevk ediyor.” ifadesiyle farklı bir bakış açısı sunmuştur. K10 “Dijital cihazlarla okuma yaptığım zaman o kitaptaki duyguyu alamıyorum bundan dolayı da zevk almıyorum ve o yazıyı, romanı okumak istemiyorum.” demiştir. K12 “Kitaptan okumaya kendimi daha yakın görüyorum. Dijitalden daha az yorucu ve çoğu kitaplarda bilgiler aynı olduğundan.” ifadesiyle dijital cihazların sağlığımızı olumsuz yönde etkilediğini belirtmiştir. K13 “Kitaptan okumayı kendime çok daha yakın hissediyorum. Çünkü ben kitabı okuduğum zaman o karakteri yaşamaya çalışırım. Sanki kitaptaki karakter, benmişim gibi onun konuşmalarını kendi ses tonum ile okumaya çalışırım. Başkasından dinlemek bence sadece kitabı okumak için dinlenmesidir. Kitap anı yaşamak, kendime başka bir hayat bulmak (kitapta) için okunmalıdır. Kitabı elimizde hissetmeliyiz.” ifadesiyle basılı kitapların duyu organlarımızla bağlantısından bahsetmiştir. Son olarak K14 “Kitaptan okurken daha ayrı bir zevk aldığımı, kitaba daha iyi odaklandığımı düşünüyorum.” demiştir.

Öğrenciler açık uçlu soruya verdikleri yanıtlarda da kitap kokusunun, kitap sayfalarını çevirirken çıkan sesin, kitaba dokunmaktan duyulan hazzın çok önemli olduğu görüşlerinde hem fikir olmuşlardır.

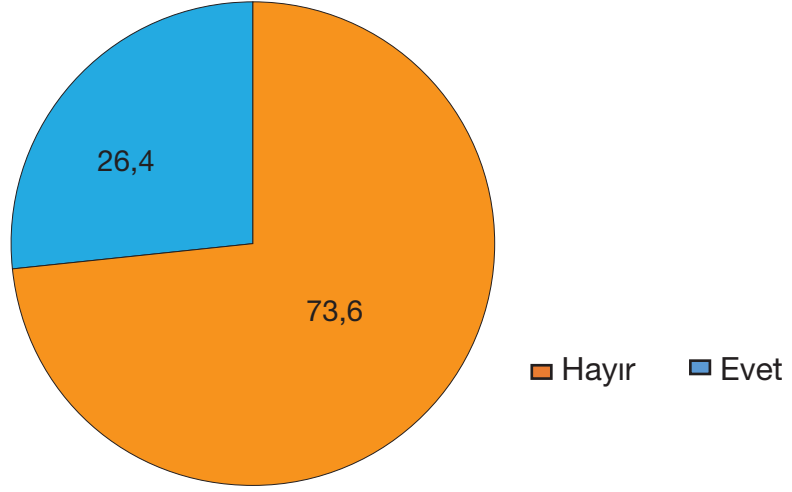
Grafik 22’de de görüldüğü gibi kız öğrencilerin büyük çoğunluğunun (% 62) dijital metin okurken hissettikleri ile basılı metin okurken hissettikleri arasında fark vardır. Grafik 21 ve Grafik 22 birlikte incelendiğinde ise kız öğrencilerin basılı metin okumaktan erkek öğrencilere göre daha çok keyif aldığı sonucuna varılabilir.

Öğrencilerin internet olmadığı durumlarda okumaları için dijital cihazlarında yüklü dijital metin olup olmadığı Grafik 23’te verilmiştir.

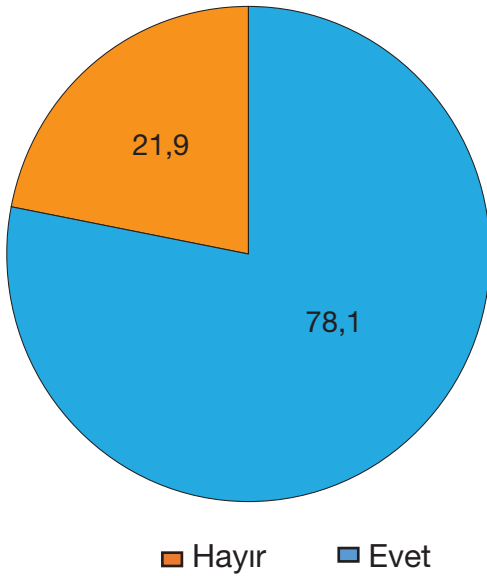
Grafik 23. *Dijital Cihazlarda Yüklü Elektronik Metin Olma Durumu*

Grafik 23’e göre öğrencilerin % 49,6’sı cihazlarında internet olmasa da herhangi bir metin okuyabilmekte iken öğrencilerin yarısından fazlasının (% 50,4) dijital cihazlarında internet olmadığı durumlarda okumaları için yüklü dijital metin bulunmamaktadır. İnternetin olmaması sosyal ağlarda dolaşamamak, elektronik postaları ve iletileri okuyamamak anlamına gelmektedir. Bu durumda öğrencilerin % 50,4’ internet olmadığında herhangi bir Şey okumamaktadır. Öğrencilerin düzenli bir e-yayın okuma durumları Grafik 24’te verilmiştir.

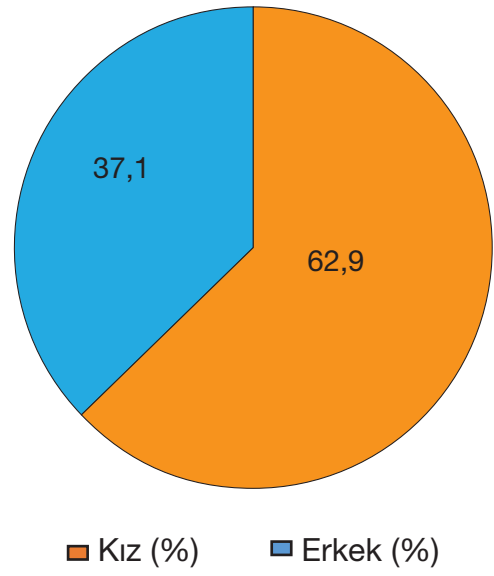

Grafik 24. Düzenli Bir E-Yayın Okuma Durumu

Öğrencilerin düzenli bir e-yayın okumadıkları (% 73,6) Grafik 24'ten anlaşılmaktadır. Öğrencilerin dijital okumanın yanı sıra geleneksel okumayı da tercih etme durumları Grafik 25'te, bu tercih etme durumunun cinsiyete göre dağılımı ise Grafik 26'da verilmiştir.

Grafik 25. Öğrencilerin Dijital Okumanın Yanında Geleneksel Okumayı da Tercih Etme Durumları

Grafik 26. Dijital Okumanın Yanında Geleneksel Okumayı Da Tercih Etme Durumunun Cinsiyete Göre Dağılımı

Grafik 25'e göre hem dijital okuma hem de geleneksel okuma yapan öğrencilerin

oranı % 78,1'dir. Öğrenciler dijital okumanın yanı sıra geleneksel okumayı da tercih etme sebeplerini şu şekilde belirtmişlerdir: bilgilendirici, akılda kalıcı, ne zaman istesem ulaşabilirim, arşiv yapabiliyorum, göz yormuyor, önemli yerlerin altını çizebiliyorum, daha gerçekçi ve güvenilir, daha çok ayrıntı var/açıklayıcı, kelime dağarcığımı geliştiriyor, anlamayı geliştiriyor, okumayı hızlandırıyor, hayal gücümü geliştiriyor, daha çok okuma hazzı veriyor, kağıdı hissetmek istiyorum, sayfa sesini duymak güzel, zevkli, heyecan verici, huzur veriyor, bazı kitaplar dijital ortamda bulunmuyor, zaman zaman teknolojiden uzaklaşmak iyi oluyor. K6 bu konuda "Gözleri daha az yorduğuna inanıyorum." ifadesiyle geleneksel okumayı tercih sebebini belirtmiştir. K9 da benzer bir ifadede bulunmuş ve şunları söylemiştir: "Geleneksel (kitaptan) okumanın kendimi daha az yorduğunu düşünüyorum. Dijital kaynaklar duyu organlarımızı yoruyor." K11 ise "İkisini de tercih ederim. Ama kitaptan okumak daha faydalı çünkü dijital metinlerde bazı bilgiler yanlış olabiliyor." ifadesiyle dijital metinlerin güvenilir olmadığı vurgusunu yapmıştır. Liu'nun (2005) dijital cihazlarda yapılan okuma etkinliklerinde önemli yerlerin altının çizilmesi ve not alınması geleneksel okuma etkinliklerindeki kadar zor olduğunu belirttiği ifadesi bu sonuçlarla örtüşmektedir.

Aşağıdaki ifadeler ise öğrencilerin açık uçlu sorulara verdikleri ifadelerin bazılarıdır:

- "Kitapların varlığı birer altın değerinde, kokusu cennet fark edenlere",
- "Normal bir kitabı okurken onu hissetmek, kokusunu, dokusunu, kelimelerin akıcı ve düzenli dizilişi dijital okuma ile karşılaştırılmayacak kadar değerli.",
- "Asla dijital ortam kitapların verdiği o güzel duygu ve huzuru vermiyor."
- "Bazı kitaplar elektronik ortamda okunmaya müsait değil."
- "Dijital cihazların sağlığı bozduğunu düşünüyorum."
- "Şarjı dayanmıyor uzun metin okumaya."
- "Kitapların beni geliştirdiğine, ufkumu açtığına inanıyorum."

- “Bir kitabı saklayabilirim ama telefonda bir metni bu kadar uzun süre saklayamam.”
- “Bugün internet kesildiğinde kitaplar yine de yanımda olur.”

Öğrencilerin dijital okumanın yanında geleneksel okumayı da tercih etme nedenleri: kitap kokusu, kitap ile kurulan duygusal bağ, kitapların daha kalıcı/saklanabilir ve kolay ulaşılabilir olması, dijital okumanın sağlığa olan zararları, geleneksel okumanın daha eğlenceli olması ve onları mutlu etmesi, edebi eserlerin ve bazı kitapların dijital ortamda bulunmaması ve dijital cihazların şarjının uzun süre dayanmaması şeklinde özetlenebilir. Ayrıca, yukarıdaki ifadelerden öğrencilerin geleneksel okuma yapmaktan asla vazgeçmeyecekleri sonucuna varılabilir. Kitapların onların hayatında hep olacağı söylenebilir.

Grafik 26'ya göre kız ve erkek öğrenciler arasında dijital ve geleneksel okuma kültürleri açısından fark vardır. Kız öğrencilerin % 62,9'u hem dijital okuma hem de geleneksel okuma yaparken erkek öğrencilerin ise % 37,1'i her iki okuma türünü de tercih etmektedir. Tablo 11'de öğrencilerin bazı ifadelerle katılıp katılmama durumları verilmiştir.

Tablo 11. Öğrencilerin Aşağıdaki İfadelere Katılıp Katılmama Durumları

Maddeler	Kesinlikle katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1. Kâğıtta okuduğum her şeyin her satırını ayrıntılı okurum.	7050	32,8	8122	37,7	4230	19,7	1448	6,7	672	3,1
2. Ekrandan okuduğum metinlerin bazı yerlerini atlarım.	3188	14,8	7431	34,5	3827	17,8	4355	20,2	2721	12,6
3. Ekrandaki metni basılı metne göre daha uzun sürede okurum.	3636	16,9	4596	21,3	5797	26,9	5140	23,9	2356	10,9
4. Kâğıttan okuduğum metni daha kolay anlarım.	5347	24,8	5325	24,7	6015	27,9	3344	15,5	1491	6,9
5. Ekrandan okuduğum metni daha uzun sürede anlarım.	2979	13,8	4340	20,2	5801	27,0	5707	26,5	2695	12,5

6.	Bence ekrandan okunan metnin konu bütünlüğü kaybolur.	2466	11,5	3674	17,1	5660	26,3	6223	28,9	3499	16,3
7.	Ekrandan okumak anlamayı kolaylaştırır.	3650	17,0	4900	22,8	7372	34,3	4190	19,5	1410	6,6
8.	Ekrandan okuma becerilerim iyidir.	6886	32,0	8162	37,9	4294	20,0	1486	6,9	694	3,2
9.	Ekrandan okumak sağlığımı olumsuz etkiler.	4009	18,6	6194	28,8	5683	26,4	3500	16,3	2136	9,9
10.	Ekrandan okuduğumda kendimi yorgun hissedirim.	3622	16,8	5975	27,8	5040	23,4	4509	21,0	2376	11,0
11.	Kâğıttan okuduğum metin daha kalıcı olur.	5757	26,7	5935	27,6	5701	26,5	2718	12,6	1411	6,6
12.	Dijital cihazlardan okuduğum metinleri daha uzun süre hatırlarım.	3929	18,3	5252	24,4	7228	33,6	3892	18,1	1221	5,7
13.	Kâğıttan okuma isteği alışkanlıktan ibarettir.	4573	21,2	6172	28,7	5430	25,2	3612	16,8	1735	8,1
14.	Ekrandan okumak daha zaman alıcıdır.	2943	13,7	4330	20,1	5530	25,7	5995	27,9	2724	12,7
15.	Kâğıttan okumak sıkıcıdır.	2909	13,5	3641	16,9	4720	21,9	5584	25,9	4668	21,7
16.	Kâğıttan okurken dikkatimi daha kolay toplarım.	4933	22,9	6159	28,6	5804	27,0	3058	14,2	1568	7,3
17.	Uzun metinleri ekrandan okumak yerine çoğu zaman çıktısını almayı tercih ederim.	3325	15,4	4474	20,8	4893	22,7	5416	25,2	3414	15,9
18.	Kâğıttan okuduğum yazıların bütünlüğünü daha kolay kavrarım.	4651	21,6	6368	29,6	6153	28,6	3008	14,0	1342	6,2
19.	Kâğıt üzerinde yazı okumayı severim.	5978	27,8	7794	36,2	4680	21,7	1956	9,1	1114	5,2
20.	Dijital cihazda bir şey okumak çok sıkıcıdır.	2159	10,0	2821	13,1	4978	23,1	6903	32,1	4661	21,7
21.	Bir yazıyı ekrandan veya kâğıttan okumak arasında fark yok.	3820	17,7	4300	20,0	5591	26,0	4747	22,1	3064	14,2
22.	Ekrandaki metnin puntosunu değiştirebilmek benim için kâğıttaki metne göre tercih sebebidir.	3480	16,2	5203	24,2	7834	36,4	3476	16,2	1529	7,1
23.	Basılı metinlerdeki bilgilerin daha güvenilir olduğunu düşünürüm.	4366	20,3	6495	30,2	6608	30,7	2757	12,8	1296	6,0
24.	Dijital cihazları kullanma becerim geliştikçe ekrandan okuma isteğim artar.	5020	23,3	6889	32,0	5757	26,7	2858	13,3	998	4,6
25.	Ekrandaki metinleri çok yönlü etkileşim olduğu için tercih ederim.	4614	21,4	7466	34,7	6367	29,6	2197	10,2	878	4,1
26.	Dijital metinlerdeki görseller, videolar, ses, animasyon vb. unsurlar ile hazırlanmış içerikler okuma hızımı düşürüyor.	2753	12,8	3983	18,5	5517	25,6	6100	28,3	3169	14,7
27.	Dijital metinlerde seçici değilim	2820	13,1	4463	20,7	6329	29,4	5290	24,6	2620	12,2
28.	Dijital metinler bana göre değil.	2130	9,9	2939	13,7	5136	23,9	6611	30,7	4706	21,9
29.	Dijital metinleri okudukça basılı metinlere olan ilgim azaldı.	2867	13,3	4186	19,4	5580	25,9	5494	25,5	3395	15,8
30.	Dijital metinlerde önemli yerleri işaretlemek ve not almak daha kolay.	4226	19,6	5511	25,6	5673	26,4	4247	19,7	1865	8,7
31.	Dijital metinler daha ilgi çekici.	4794	22,3	6439	29,9	5609	26,1	3302	15,3	1378	6,4
32.	Dijital cihazdan okumak bana yapay geliyor.	3032	14,1	4495	20,9	6035	28,0	5169	24,0	2791	13,0
33.	Dijital cihaz olmasaydı günlük hiçbir şey okumazdım.	3174	14,7	3716	17,3	4928	22,9	5176	24,0	4528	21,0
34.	Ekrandan okumak bana okuma alışkanlığı kazandırdı.	4850	22,5	5479	25,5	5437	25,3	3684	17,1	2072	9,6

Tablo 11’re göre öğrencilerin **en çok katıldıkları** ifadeler “*Kâğıtta okuduğum her şeyin her satırını ayrıntılı okurum. (% 20,8)*”, “*Ekrandan okuma becerilerim iyidir. (% 20,6)*” ve “*Kâğıt üzerinde yazı okumayı severim. (% 18,9)*” ifadeleridir. Öğrencilerin kâğıt üzerinden okudukları bilgiyi daha detaylı okudukları, dolayısıyla kâğıttaki metne dikkatlerini daha fazla verdikleri söylenebilir.

Öğrencilerin “*Kâğıtta okuduğum her şeyin her satırını ayrıntılı okurum. (% 20,8)*”, “*Kâğıttan okuduğum metni daha kolay anlarım. (% 14,6)*”, “*Kâğıttan okuduğum metin daha kalıcı olur. (% 16)*”, “*Kâğıttan okurken dikkatimi daha kolay toplarım. (% 15,2)*”, “*Kâğıttan okuduğum yazıların bütünlüğünü daha kolay kavrarım. (% 15,1)*”, “*Kâğıt üzerinde yazı okumayı severim. (% 18,9)*” ve “*Basılı metinlerdeki bilgilerin daha güvenilir olduğunu düşünürüm. (% 14,9)*” ifadelerinden de anlaşılacağı gibi geleneksel okuma da öğrencilerin hayatlarının içinde yer bulmaktadır. Grafik 21 ve 25 bu verilerle örtüşen veriler içermektedir.

Tablo 11 incelendiğinde öğrencilerin basılı metnin her satırını okumayı tercih ederken (% 20,8) dijital ortamdaki metnin bazı yerlerini atlamaları (% 14,6) dikkat çekicidir. Öğrencilerin kendilerini ekran okumada yeterli görmelerini Grafik 15 de (dijital okuma becerisi: % 52,3 iyi) desteklemektedir.

Birey, dijital metinleri tam okumamakta, satırları düzenli olarak izlememekte, atlamalar yapmakta, metne göz gezdirerek veya resimlere bakarak ihtiyacı olan bilgileri aramaktadır (Horton, Taylor, Ignacio ve Hoft, 1996; Güneş, 2009). “Göz gezdirerek okuma, metnin ana düşüncesini tanımak amacıyla yapılan, az zamanda çok sayıda metnin gözden geçirildiği, normal okumadan üç ya da dört kat daha hızlı olan ve bir yazıdaki ilginç yerleri okumak için kullanılan okuma türüdür” (Ünalın, 2006). İnternet ortamında bilgi yoğunluğunun fazla olmasına karşın zamanın az olması (Yu ve Miller, 2012) göz gezdirme tekniğini dijital okumada zorunlu kılmaktadır. Dijital kütüphanelerde göz gezdirme davranışı önemli bir davranış şeklidir (Nicholas, Huntington, Jamali, Rowlands ve Dobrowolski, 2008).

Dijital kitapların kullanımı ve kullanılabilirliğini araştıran Abdullah ve Gibb (2008) yaptıkları çalışma sonucunda, öğrencilerin büyük bir kısmının (% 46) ekrandan göz gezdirme ve araştırma davranışlarını içeren seçici okuma yaptıklarını ortaya çıkarmıştır.

“Ekrandan okumak sağlığı olumsuz etkiliyor.” (% 14) ve “Ekrandan okuduğumda kendimi yorgun hissedirim.” (% 12,2) ifadeleri ile öğrencilerin açık uçlu sorulara verdikleri cevaplar ve nitel görüşmelerden elde edilen bulgular ile örtüşmektedir (bkz. Grafik 21 ve 25). Ayrıca, bu görüş Baştuğ ve Keskin (2012) ve Güneş’in (2010) geleneksel okumanın dijital okumaya göre okuyucuyu yormadığı görüşleriyle örtüşmektedir.

Öğrencilerin **katılmadıkları** ifadeler ise “*Dijital cihazda bir şey okumak çok sıkıcıdır.* (% 15,8)”, “*Dijital metinler bana göre değil.* (% 15,4)” ve “*Bence ekrandan okunan metnin konu bütünlüğü kaybolur.* (% 13,3)” ifadeleridir.

“Dijital cihazda bir şey okumak çok sıkıcıdır.” ifadesine öğrencilerin % 15,89 oranında katılmadığı anlaşılmaktadır. Bu durum öğrencilerin dijital cihazlarda okuma yapmanın eğlenceli olduğunu belirttikleri Grafik 20’deki veriler ile örtüşmektedir. Bu sonuç, Kuş ve Türkyılmaz’ın (2010) ülkemizde eğlence amaçlı basılı metinlerin öğrenciler tarafından çok fazla tercih edilmemesi görüşü ile çelişmektedir. Buna karşın Öztürk ve Can’ın (2013) internet ortamında yapılan eğlence amaçlı dijital okumaların giderek arttığını belirttikleri görüşleriyle örtüşmektedir.

V. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde grafik ve tablolarda yer alan bulgulardan elde edilen sonuçlar ve bu sonuçlara yönelik yapılan öneriler yer almaktadır.

Sonuçlar

- Öğrencilerin % 45,8'inin EBA'yı kullandıkları görülmektedir. Öğrencilerin en çok kullandıkları modülün EBA Ders olurken en az kullandıkları modülün EBA Kamp olduğu anlaşılmaktadır.
- Öğrencilerin çoğu (% 61,9) herhangi bir dijital cihazı okuma amaçlı kullanmamaktadır.
- Öğrencilerin okuma amaçlı bir dijital cihaz kullanmama nedenlerinin başında kâğıttan okuma yapmayı sevmeleri gelmektedir.
- Öğrenciler dijital cihazda okuma yaparken dikkatlerinin çabuk dağıldığını belirtmişlerdir.
- Öğrencilerin en çok akıllı cep telefonlarından okuma yaptıkları anlaşılmaktadır. En az kullandıkları dijital cihaz ise elektronik kitap okuyuculardır.
- Öğrenciler dijital cihazları en çok whatsapp, Messenger, facebook, twitter vb. sosyal medya gönderileri okumak için kullanmaktadırlar.
- Öğrenciler dijital cihazda okuma yeterliliklerini iyi olarak görmektedirler.
- Dijital okuma yapma nedenleri, istenilen verilere daha çabuk erişim; daha eğlenceli ve ilgi çekici olması ve kitaplarda bulamadıkları bilgilerin dijital ortamda bulunmasıdır.

- Öğrenciler dijital cihazlardan okuyacakları yazıları en çok merak ettikleri/ilgilendikleri konuyu araştırmak için kullanmaktadırlar.
- Öğrenciler dijital cihazdan okumayı çoğunlukla akşam saatlerinde ve evde yapmaktadırlar.
- Öğrenciler dijital cihazlarla okuduklarını eğlenceli bulmaktadırlar.
- Öğrenciler dijital metin veya basılı metin okurken aynı hazzı almamaktadır. Kitap kokusunun, kitap sayfalarını çevirirken çıkan sesin, kitaba dokunmaktan duyulan hazzın çok önemli olduğu görüşlerinde hem fikir olmuşlardır. Kız öğrenciler ile erkek öğrenciler arasında anlamlı fark vardır. Kız öğrenciler basılı metin okumaktan daha çok keyif almaktadır.
- Hem dijital okuma hem de geleneksel okuma yapan öğrencilerin oranı % 78,1'dir.
- Öğrencilerin % 49,6'sı cihazlarında internet olmasa da herhangi bir metin okuyabilmekte iken öğrencilerin yarısından fazlasının (% 50,4) dijital cihazlarında internet olmadığı durumlarda okumaları için yüklü dijital metin bulunmamaktadır.
- Öğrenciler basılı metinlerin her satırını ayrıntılı okumaktadırlar.

Öneriler

- Öğrencilerin % 45,8'i EBA'daki çalışmalardan yararlandığını belirtmiştir. Bu nedenle EBA'nın daha etkin, daha aktif, daha ulaşılabilir olması ile öğrencilerin EBA'dan daha çok yararlanabileceği düşünülmektedir.
- Dijital okuma becerilerinin öğrenci başarısına etkisi araştırılabilir.
- Dijital cihazlarda daha nitelikli okuma yapmaları konusunda öğrencileri teşvik edici faaliyetler yapılabilir.
- Öğrencilerin dijital cihazları güvenli kullanmaları konusunda önlemler alınabilir.
- Milli Eğitim Bakanlığı'nın FATİH Projesi kapsamında öğrencilere tablet bilgisayar dağıtmasının öğrencilerin dijital okuma kültürlerinde anlamlı fark yaratıp yaratmadığı araştırılabilir.
- EBA kullanan ve kullanmayan öğrencilerin dijital okuma yapma sıklıkları arasında fark olup olmadığı araştırılabilir.
- Anadolu Lisesi ve Meslek Lisesi arasındaki farkın sebebi yarı yapılandırılmış görüşmeler içeren çalışmalar yapılarak ortaya çıkarılabilir.
- Bölgesel farklılıklar araştırılabilir.
- Gelecekte öğrenciler ile yapılacak olan çalışmalarda anketin tamamlanma oranını etkileyeceğinden dolayı soru sayısının daha az olması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Aamodt, S., (2009). A Test of Character. *The New York Times*. <http://roomfordebate.blogs.nytimes.com/2009/10/14/does-the-brain-like-e-books/> adresinden 18/06/2017 tarihinde erişilmiştir.
- Abdullah, N. ve Gibb, F., (2008). Students' Attitudes toward E-Books in Scottish Higher Education Institute: Part 1, *Library Review*, 57/8pp.593-605.DOI:10.1108/00242530810899577.
- Arıkan, R. (2004). *Araştırma Teknikleri ve Rapor Hazırlama*. Ankara, Asil Yayın.
- Arlı, M. ve Nazik, H. (2001). *Bilimsel Araştırmaya Giriş*. Ankara, Gazi Kitabevi.
- Atılğan, D. ve Yalçın, Y. (2009). "Elektronik Kaynakların Seçimi ve Değerlendirilmesi", *Türk Kütüphaneciliği*, 4, s.769-802.
- Baştuğ, M., ve Keskin, H. K. (2012). Okuma Becerilerinin Okuma Ortamı Açısından Karşılaştırılması: Ekran mı kâğıt mı? *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(3), 73-83.
- Common Sense Media (2009, Haziran). Digital literacy and citizenship in the 21st century: Educating, empowering, and protecting America's kids. San Francisco: Common Sense Media.[http://www.itu.int/council/groups/wg-cop/second-meeting-june-2010/Common Sense DigitalLiteracy-CitizenshipWhite Paper.pdf](http://www.itu.int/council/groups/wg-cop/second-meeting-june-2010/Common%20Sense%20DigitalLiteracy-CitizenshipWhite%20Paper.pdf) adresinden 20 Ekim 2017 tarihinde erişilmiştir.
- Conradi, K., Jang, B. G., Bryant, C., Craft, A., & Mckenna, M. C. (2013). Measuring Adolescents' Attitudes Toward Reading: A Classroom Survey. *Journal of Adolescent & Adult Literacy*, 56(7), 565-576.

- Dağtaş, A. (2013). “Öğretmenlerin Basılı Sayfa ve Ekrandan Okuma Tercihleri ile Eğitimde Elektronik Metin Kullanımına Yönelik Görüşleri”, *Turkish Studies*, 8(3), s.137-161.
- Dillon, A. (1994). *Designing Usable Electronic Text-Ergonomics Aspect of Human Information Usage*, Taylor & Francis Ltd., USA.
- Duran, E. ve Alevli. O. (2014). “Students’ Opinions: Digital Text or Printed Text?, Öğrenci Görüşleri: Dijital Metin mi Basılı Metin mi?”, *International Journal of Language Academy*, 2(2), s.110-126.
- Durualp, E., Çiçekoğlu, P., ve Durualp, E. (2013). Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Kitap Okumaya Yönelik Tutumlarının İnternet ve Kitap Okuma Alışkanlıkları Açısından İncelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 2(1), 115-132.
- Dyson, M. C. ve Haselgrove, M. (2001). The Influence of Reading Speed and Line Length on the Effectiveness of Reading form Screen. *International Journal of Human-Computer Studies*,54. s.585-612. DOI: 10.1006/ijhc.2001.0458.
- Foltz, P. W. (1996). Comprehension, coherence, and strategies in hypertext. In J. Rouet, J. Levonen, A. Dillon, & R. J. Spiro., (Eds.), *Hypertext and Cognition* (pp.109-136). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
- Gasouka, M. vd. Çeviren: Arslan, A.S. (2012). Halk Kültürü ve Zenginleştirilmiş Kitaplar: Digital Araçlarla Zenginleştirme Araçlarını Örneklerle Değerlendirme “E-Anagnosis”, *Karatekin Edebiyat Fakültesi Dergisi (KAFAD)* 4 (1): 87-102.
- Gilster, P., (1997). *Digital literacy*. New York: Wiley.
- Gurak, L. J., (2001). *Cyberliteracy: Navigating the internet with awareness*. New Haven CT: Yale University Press.
- Güneş, F., (2009). *Hızlı Okuma ve Anlamı Yapılandırma*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara .

- Güneş, F. (2010). “Öğrencilerde Ekran Okuma ve Ekranik Düşünme”, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7 (14), s.1-20.
- Hague, C., ve Payton, S. (2010). Digital literacy across the curriculum. UK: Futurelab.
- Hansen, W.J. ve Haas, C. (1988). Reading and Writing with Computers: a Framework for Explaining Differences in Performance, *Communications of the ACM*, 31/9. s.1080-1089.
- Hillesund, T. (2007). Reading Books in the Digital Age Subsequent to Amazon, Google and the Long Tail, *First Monday*, 12/9.
- Hobbs, R. (2010). *Digital and media literacy: A plan of action*. Washington, D.C. The Aspen Institute. <http://www.aspeninstitute.org/events/2010/11/10/digital-media-literacy-planaction> adresinden 07/09/2017 tarihinde erişilmiştir.
- Horton, W., Taylor, L., Ignacio, A. ve Hoft, N. L., (1996). *The Web Page Design Cookbook*, John Wiley, New York.
- Hull, G.A., Mikulecky, L., St. Clair, R. ve Kerka, S. (2003). *Multiple Literacies: A Compilation for Adult Educators* Columbus, Ohio: CETE .
- Ivanov, R. D. (2009). Reading at risk: A survey of literary reading in America, D. R. Thompson and L. E.
- Jones, S. ve Fox, S. (2009). Generations online in 2009. Data memo. Washington, DC: Pew Internet and American Life Project. http://www.pewinternet.org/~media/Files/Reports/2009/PIP_Generations_2009.pdf adresinden 23/08/2017 tarihinde erişilmiştir.
- Joon, K. H. ve Joan, K. (2012). Reading from an LCD monitor versus paper: Teenagers' Reading Performance, *International Journal of Research Studies in Educational Technology*, 1/1. s.1-10. DOI: 10.5861/ijrset.2012.170.

- Karim, N. S. A., ve Hasan, A. (2007). Reading habits and attitude in the digital age. Analysis of gender and academic program differences in Malaysia. *The Electronic Library*, 25(3), 285-298.
- Kellner, D. (2001). New Technologies/New Literacies: Reconstructing Education for the new millennium. *International Journal of Technology and Design Education*, 11, 67-81.
- Kurudayıoğlu, M. ve Tüzel, S. (2010). “21. Yüzyıl Okuryazarlık Türleri, Değişen Metin Algısı ve Türkçe Eğitimi”, *TÜBAR*, 27. s.283-298.
- Kuş, Z., ve Türkyılmaz, M. (2010). Sosyal Bilgiler ve Türkçe Öğretmeni Adaylarının Okuma Durumları. *Türk Kütüphaneciliği*, 24(1), 11-32.
- Landow, G. P. (1992). Hypertext: The convergence of technology and contemporary critical theory. Baltimore, MD: Johns Hopkins University Press.
- Liu, Z. (2005). Reading behavior in the digital environment: Changes in reading behavior over the past ten years. *Journal of Documentation*, 61(6), 700-712.
- Longman (2003). Dictionary of Contemporary English, Pearson Longman, UK.
- Martin, A. (2005). DigEuLit – a European Framework for Digital Literacy: a Progress Report. *Journal of eLiteracy*, 2.
- Martin, A. (2008). Digital literacy and the “digital society. In C. Lankshear & M. Knobel (Eds.), *Digital Literacies: Concepts, Policies and Practices*. s.151-176. New York: NY: Peter Lang.
- McCarthy, S.J., ve Raphael. T.E. (1992). Alternative Research Perspectives, In J.W. 86 Irwin & M.A. Doyle (Eds.), *Reading/Writing Connections, Learning from Research* (pp.2-30). Newark, NJ: International Reading Association.
- Mckenna, M. C., Conradi, K., Lawrence, C., Jang, B. G., ve Meyer, J. P. (2012). Reading Attitudes of Middle School Students: Results of a U.S. Survey. *Reading Research Quarterly*, 47(3), 283–306.

- MEB, (2012). *Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu Okuma Becerileri Dersi Öğretim Programı*.
- MEB, Strateji Geliştirme Başkanlığı, (2015). *Millî Eğitim Bakanlığı 2015-2019 Stratejik Planı*
- Mete, G. (2012). İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlığı üzerine bir araştırma (Malatya ili örneği). *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 1(1), 43-66.
- Mitchell, M.M. (2002). "Exploring the Future of the Digital Divide through Ethnographic Futures" *First Monday*, 7 (11), s.1-18.
- Nicholas, D., Huntington, P., Jamali, H.R., Rowlands, I. ve Dobrowolski, T., (2008). Viewing and Reading Behaviour in a Virtual Environment: The Full-Text Download and What Can Be Read Into It, *Aslib Proceedings: New Information Perspectives*, 60/3, s. 185-198.
- Nielsen, J. (2010). iPads and Kindle Reading Speeds. Nielsen Norman Group. <http://www.nngroup.com/articles/ipad-and-kindle-reading-speeds/> adresinden 06/07/2017 tarihinde erişilmiştir.
- Öztürk, E., ve Can, I. (2013). İlköğretim 5.sınıf öğrencilerinin elektronik kitap okumaya ilişkin görüşleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 17(1), 137-153.Potter, J. (2005). *Media Literacy*, Third Eddition, CA: Sage Publications.
- Potter, J. (2005). *Media Literacy*, Third Eddition, CA: Sage Publications.
- Reinking, D. (1994). Electronic Literacy: Perspectives in reading research. *ERIC Document* (ERIC Document No: ED 371 324).
- Share, J. ve Thoman, E. (2007). Teaching Democracy: A Media Literacy Approach. *National Centre for the Preservation of Democracy*. <http://www.medialit.org/cml-medialit-kit> adresinden 11.07.2017 tarihinde erişilmiştir.

- Shetzer, H., ve Warschauer, M. (2000). An Electronic Literacy Approach To Network-Based Language Teaching. In M. Warschauer ve R. Kern (Eds.), *Network-based language teaching: Concepts and practice* (pp. 171–185). New York, Cambridge University Press.
- Thoermer, A., & Williams, L. (2012). The Impact of Digital Technologies on the Elementary School Classroom. *Reading Teacher*, 65 (7), 441-445.
- Tornero, J. M. P. (2004). Promoting digital literacy: Final report (EAC/76/03). Understanding digital literacy. Barcelona: UAB.
- TÜİK. (2012). *Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması*.
- Ungan, S. (2008). Okuma alışkanlığımızın kültürel altyapısı. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7 (1), 218-228.
- Ülper, H. ve Çeliktürk, Z. (2013). Öğretmen adaylarının okuma motivasyonlarının değerlendirilmesi: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi örneği. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6 (11), 1033-1057.
- Ünalın, Ş., (2006). *Türkçe Öğretimi* (3. baskı). Nobel Yayın Dağıtım, Ankara
- Weisberg, M. (2011). Student Attitudes and Behaviors Towards Digital Textbooks. *Pub Res Q / Springer*, 27, 188-196.
- Yaman, H. ve Dağtaş, A. (2013). “Ekrandan Okumanın Okumaya Yönelik Tutuma Etkisi/ Impact of Screen Reading Towards Attitudes of Reading” *Journal of Theory and Practice in Education (Eğitimde Kuram ve Uygulama)*, 9 (4). (İndirme tarihi 08.10.2017) <http://eku.comu.edu.tr/article/view/1044000188>
- Yu, C. ve Miller, R. C., (2012). Enhancing Web Page Skimmability, *Proceedings of CHI, ACM Digital Libraries*, New York. s. 2655-2660.

Ek

ÖĞRENCİLERİN DİJİTAL OKUMA KÜLTÜRÜ ANKETİ

Sevgili Öğrenci;

Bu anket, öğrencilerin dijital okuma kültürlerine yönelik bir değerlendirme yapmak amacı ile hazırlanmıştır. Anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm kişisel bilgileri içermekte; ikinci bölüm ise dijital okuma kültürüyle ilgili sorulardan oluşmaktadır. Anket sorularını cevaplandırırken her bir ifade için size en uygun seçeneği (x) şeklinde işaretleyiniz. Lütfen hiç bir soruyu boş bırakmayınız.

Ankete verilen cevaplar sadece bilimsel amaçlar için kullanılacaktır. Ankete doğru ve içtenlikle cevap vermeniz araştırmanın geçerliliği ve güvenilirliği açısından önemlidir. Katkılarınızdan dolayı teşekkür ederiz.

MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü

NOT: Anketin tamamında dijital cihaz olarak **tablet bilgisayar, akıllı telefon, bilgisayar, elektronik kitap okuyucu** kastedilmektedir.

Kişisel Bilgiler	
1. Cinsiyetiniz:	() Kız () Erkek
2. Sınıfınız:
3. Yaşadığınız il:
4. Öğretim gördüğünüz okul türü:	() Anadolu Lisesi () Anadolu İmam Hatip Lisesi () Çok Programlı Anadolu Lisesi () Fen Lisesi () Güzel Sanatlar Lisesi () Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi () Sosyal Bilimler Lisesi () Spor Lisesi
5. Okulunuzun bulunduğu yerleşim yeri:	() Köy () Belde () İlçe () İl
6. Evinizde internet bağlantınız var mı?	() Evet () Hayır
7. Evinizde bilgisayar var mı?	() Evet () Hayır

I. BÖLÜM

- 8. Okul dışında bilgisayar kullanma sıklığınız:** Hiç () Nadiren () Ara sıra ()
() Genellikle () Her zaman ()
- 9. Sınıfınızda internet bağlantısı var mı?** () Evet () Hayır
- 10. Sınıfta internet kullanma sıklığınız:** () Nadiren () Ara sıra () Genellikle () Her zaman ()
- 11. Eğitim içerikli siteleri kullanıyor musunuz?** () Evet () Hayır
- 12. Hangi eğitim içerikli siteleri kullandığınızı lütfen belirtiniz.** _____
- 13. Eğitim Bilişim Ağı (EBA) hakkında bilginiz var mı?** () Evet () Hayır
- 14. EBA'yı sınıfta hangi amaç için kullanıyorsunuz?** *(Birden fazla seçim yapabilirsiniz.)*
- () Kullanmıyorum () Ders anlatım videoları izlemek
() Soru çözümlerini görmek () Ders tekrarı yapmak
() Çevrimiçi soru çözmek () Yarışmalara katılmak () Diğer: _____
- 15. EBA portalındaki hangi modülü kullanıyorsunuz?** *(Birden fazla seçim yapabilirsiniz.)*
- () EBA Ders () Yarışma () Uygulamalar () Uzaktan Eğitim
() e-Kurs () EBAKamp () İçerik (Görsel, Ses, Video vb.)

II. BÖLÜM

- 16. Size Milli Eğitim Bakanlığı tarafından tablet bilgisayar dağıtıldı mı?**
- () Evet () Hayır
- 17. Okumak için dijital bir cihaz kullanıyor musunuz?** () Evet () Hayır

Cevabınız 'Hayır' ise bu soruyu cevapladıktan sonra anketi burada sonlandırınız.

- 18. Okumak için dijital bir cihaz kullanmama nedeniniz nedir?** *(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)*

- () Cihazım yok.
() Vaktim yok.
() Okumaktan hoşlanmıyorum.
() Bende dijital cihazın okumak için kapasitesi yeterli değil.
() Zaman kaybı olarak görüyorum.
() Nasıl okuyacağımı bilmiyorum.
() Sağlığa zararlı olduğunu düşünüyorum.
() Kâğıttan okumayı seviyorum.
() İnternet kullanmayı bilmiyorum.
() Dijital bir cihazdan okuduğumu çok iyi anlayamıyorum.
() Belirli yerleri işaretlemek, not almak vb. zor olduğu için tercih etmiyorum.
() Dijital cihazda dikkatim çabuk dağılıyor.

19. Dijital okuma için aşağıdakilerden hangisini/hangilerini en çok kullanıyorsunuz?
(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)

- Tablet bilgisayar Akıllı telefon
 Bilgisayar Elektronik kitap okuyucu

20. Dijital cihazlarda okuma yapma yeterliliğinizi ne düzeyde tanımlarsınız?

- Çok az Az Orta İyi İleri

21. Dijital cihazlarla ne okuyorsunuz? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)

- İnternette gazete/dergi
 Son dakika haberleri
 e-posta
 e-kitap
 e-dergi
 Forumlar
 Güncel bilgiler
 İletişim araçları gönderileri (whatsapp, messenger vb.)
 Facebook, twitter vb. gibi sosyal medyadaki gönderiler
 EBA portalındaki çalışmalar
 Diğer.

22. Okumak için neden dijital cihaz kullanıyorsunuz?

- İstediğim verilere daha çabuk ulaşıyorum.
 Kitaplarda bulamayacağım bilgiler var.
 Daha ekonomik.
 Sohbetlerimi ve e-postalarımı/ilettilerimi takip etmek için.
 Okuduğum metni kendime göre (yazı boyutu, rengi vb.) düzenleyebiliyorum.
 Daha eğlenceli ve ilgi çekici.
 Kâğıt israfını önüyor.

23. Dijital cihazlardan okuyacağınız yazıları neye göre seçiyorsunuz? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)

- İnternette gezinirken her şeyi okuyorum.
 Takip ettiğim yazılar/yayınlar/yazarlar var.
 Yakın çevre ve arkadaş tavsiyesine göre.
 Linklerin yönlendirmesine göre.
 Gündemdeki haberlere göre.
 Merak ettiğim/ilgilendiğim şeyi araştırmak için.

24. Dijital cihazdan düzenli olarak bir günde yaklaşık kaç saat metin/herhangi bir yazı okuyorsunuz (link değiştirebilirsiniz)?

- 0 - 29 dakika 30 – 59 dakika 1 saat 2 saat
 3 saat 4 saat ve üzeri Her gün okumam.

25. Dijital bir cihazdan okumaya başladığınızda, aralıksız yaklaşık ne kadar süreyle okuma yapıyorsunuz?

- 10 dakika 20 dakika 30 dakika 45 dakika 1 saat 2 saat
 3 saat ve üzeri

26. Dijital cihazdan okuduklarınızı nasıl değerlendirirsiniz? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)

- Eğlenceli Güvenilir değil Zorunlu Zaman kaybettirici
 Yorucu Önemli Geçici Boş zaman aktivitesi
 Güvenilir Edebî

27. Dijital cihazları okuma amaçlı en çok nerede kullanıyorsunuz?

- Evde Okulda Ulaşım araçlarında Her yerde Diğer _____

28. Dijital cihazlardan en çok hangi zamanlarda okumayı tercih edersiniz?

- Sabah saatleri Öğle saatleri Akşam saatleri Gece
 Gün içinde fırsat bulduğum her an Yalnızca hafta sonları

29. Dijital cihazlarınızda internetin olmadığı durumlarda da okuyabileceğiniz elektronik metinler var mı? Evet Hayır Çok az

30. Düzenli okuduğunuz bir e-yayın var mı? Evet Hayır

31. Dijital okumanın yanında geleneksel (kâğıttan) okumayı da tercih ediyor musunuz?

- Evet Hayır Bazen

32. Dijital okumanın yanı sıra geleneksel okumayı da tercih etme sebebinizi belirtiniz. _____

33. Kâğıt üzerinden okuduğunuz yazı ile dijital cihazdan okuduğunuz yazının sizde bıraktığı his aynı mı? Evet Hayır

34. Aşağıdaki ifadelere katılıp katılmadığınızı belirtiniz.

	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
1. Kâğıtta okuduğum her şeyin her satırını ayrıntılı okurum.					
2. Ekrandan okuduğum metinlerin bazı yerlerini atlarım.					
3. Ekrandaki metni basılı metne göre daha uzun sürede okurum.					

	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
4. Kâğıttan okuduğum metni daha kolay anlarım.					
5. Ekrandan okuduğum metni daha uzun sürede anlarım.					
6. Bence ekrandan okunan metnin konu bütünlüğü kaybolur.					
7.Ekrandan okumak anlamayı kolaylaştırır.					
8. Ekrandan okuma becerilerim (sayfalar arası geçiş, linkler arası bağlantı, video veya resimden metne geçiş vb.) iyidir.					
9. Ekrandan okumak sağlığımı olumsuz etkiler.					
10. Ekrandan okuduğumda kendimi yorgun hissedirim.					
11. Kâğıttan okuduğum metin daha kalıcı olur.					
12.Dijital cihazlardan okuduğum metinleri daha uzun süre hatırlarım.					
13.Kâğıttan okuma isteği alışkanlıktan ibarettir.					
14.Ekrandan okumak daha zaman alıcıdır.					
15.Kâğıttan okumak sıkıcıdır.					
16.Kâğıttan okurken dikkatimi daha kolay toplarım.					
17.Uzun metinleri ekrandan okumak yerine çoğu zaman çıktısını almayı tercih ederim.					
18.Kâğıttan okuduğum yazıların bütünlüğünü daha kolay kavrarım.					
19.Kâğıt üzerinde yazı okumayı severim.					
20.Dijital cihazda bir şey okumak çok sıkıcıdır.					
21.Bir yazıyı ekrandan veya kâğıttan okumak arasında fark yok.					
22.Ekrandaki metnin puntosunu değiştirebilmek benim için kâğıttaki metne göre tercih sebebidir.					
23.Basılı metinlerdeki bilgilerin daha güvenilir olduğunu düşünürüm.					
24.Dijital cihazları kullanma becerim geliştikçe ekrandan okuma isteğim artar.					
25.Ekrandaki metinleri çok yönlü etkileşim olduğu için tercih ederim.					
26.Dijital metinler (görseller, videolar, ses, animasyon vb. unsurlar ile hazırlanmış içerikler) okuma hızımı düşürüyor.					
27.Dijital metinlerde seçici değilim.					
28.Dijital metinler bana göre değil.					
29.Dijital metinleri okudukça basılı metinlere olan ilgim azaldı.					
30.Dijital metinlerde önemli yerleri işaretlemek ve not almak daha kolay.					
31.Dijital metinlerde sayfalar daha ilgi çekici.					
32.Dijital cihazdan metin okumak bana yapay geliyor.					
33.Dijital cihaz olmasaydı günlük hiçbir şey okumazdım.					
34.Ekrandan okumak bana okuma alışkanlığı kazandırdı.					

Görüşme Soruları

1. Günlük hayatınızda okumanın yeri nedir?
2. Dijital okumaya mı yoksa geleneksel (kitaptan) okumaya mı kendinizi daha yakın hissediyorsunuz? Gerekçelerinizi belirtiniz.
3. Dijital metinleri faydalı buluyor musunuz? Gerekçelerinizi belirtiniz.
4. Okuduğunuz yazıları (dijital veya basılı metinler) hangi kriterlere göre seçiyorsunuz?

T.C.
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
YENİLİK VE EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
Eğitim Teknolojileri Geliştirme ve Projeler Daire Başkanlığı

Adres:Emniyet Mahallesi, Milas Sokak,
No.8 06560 Yenimahalle/Ankara
Telefon: 0 (312) 296 94 00
Belgegeçer: 0 (312) 223 87 36

fatih eba
EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ Eğitim, daima...

